

Verksamhetsberättelse 2022

Finansinspektionens år i siffror

Antal anställda

242

(2021: 244)

Nya försäkringsförmedlare

377

(2021: 364)

Informationsbegäranden

100

(2021: 104)

Tillsynsobjekt och
avgiftsskyldiga

1196

(2021: 1209)

Verksamhetstillstånd och
utvidgningar av verksamhets-
tillstånd + registreringar

23 + 18

(2021: 10 + 13)

Sanktioner
sammanlagt

12

(2021: 11)

Innehåll

Finansinspektionens år i siffror	2
Direktörens översikt	3
Läget på finansmarknaden	7
Tillsyn som förändras med omvärlden	11
Finansinspektionens teman 2022	19
Det geopolitiska läget påskyndade förberedelserna för cyberattacker i finanssektorn	20
Energikrisen skakade derivatmarknaden för el	22
Ett år av osäkerhet på marknaden för virtuella valutor	24
ECB:s klimatstresstestning och temabedömning: banker måste beakta klimatförändringens konsekvenser i sin verksamhet och riskhantering	26
God förvaltning tryggar tillsynsobjektets verksamhet och soliditet samt kundens pengar och de försäkrade förmånerna	28
Ledning och personal 2022	31
Direktionen	32
Ledningsgruppen	34
Finansinspektionen i korthet	35
Sammanfattning av Finansinspektionens verksamhet 2022	37
Finansinspektionens strategi 2020–2022	38
Bilagor	39
Antal tillsynsobjekt och andra avgiftsskyldiga	39
Verksamhetskostnader och finansiering	40
Lagbestämda tillsynsavgifter	41
Åtgärdsavgifter	42
Ärendehantering	43

När årtalet inte explicit nämns i texten avses 2022.

Direktörens översikt

Ar 2022 var på många sätt en exceptionell vändpunkt. Det anfallskrig som Ryssland i februari 2022 inledde mot Ukraina ändrade det geopolitiska läget och satte samtidigt i gång förändringar i världsekonomin och finanssektorn.

Till krigets direkta påföljder hörde ökningen av olika risker såsom cyberrisker. Digitaliseringen genomsyrar finansiella tjänster, vilket gör dem mer utsatta för cyberrisker. Vi på Finansinspektionen reagerade på hotet för försvagad cybersäkerhet genast på våren i nära samarbete med andra myndigheter. Därtill intensifierade vi vår egen beredskap. Även om omfattande cyberproblem med anledning av det geopolitiska läget inte än har förekommit, måste beredskapsåtgärderna fortsätta. Reservarrangemangen för att säkerställa dagliga betalningar, som skapades 2022, är ett viktigt tillägg till tryggheten av funktioner som är livsviktiga för samhället även i undantagsförhållanden.

EU har ställt sanktioner för Ryssland på grund av situationen i Ukraina redan sedan 2014. Förra året ökade sanktionerna ytterligare. En regeringsproposition, som riksdagen godkände i februari 2023, klarlägger Finansinspektionens roll i övervakningen av hur aktörerna i finanssektorn följer sanktionerna.

Till följd av kriget försvagades tillgången till energi, och priserna steg. Finansinspektionen övervakar tillsammans med Energimyndigheten derivatmarknaden för elektricitet, för vars funktion den kraftiga ökningen av futurpriserna på el orsakade betydande hot. Elderivatmarknadens ostabilitet hade omfattande inverknings på finansmarknaden, samhället och företagens verksamhet.

På kapitalmarknaden påverkade Rysslands anfallskrig väsentligt bl.a. börsbolagens information om framtidsutsikterna och därmed Finansinspektionens tillsyn över iakttagandet av informationsskyldigheten. Exceptionella förhållanden återspeglades också till exempel på fastighetssektorn, inom vilken det upptäcktes växande risker i Europa.

Hushållens skuldbetalningsförmåga lyftes fram

Den snabbt tilltagande inflationen, som började 2022, har direkt tillstramat hushållens ekonomiska ställning på grund av ökade energi- och andra levnadskostnader. Därtill ökar strävan att begränsa inflationen med räntehöjningar många hushålls kostnader ytterligare.

Finansinspektionen har i sina makrotillsynsbeslut fäst vikt vid hushållens skuldbetalningsförmåga och beräkningen av betalningsutrymmet. Alltjämt i början av 2022 kritiserades testerna av betalnings-

utrymmet med en ränta på sex procent som alltför hårda, men nu diskuteras det huruvida detta räcker. På hösten specificerade Finansinspektionen sin rekommendation om testandet av betalningsutrymmet, och i början av 2023 trädde en rekommendation i kraft enligt vilken bolånetagarnas totala lånekostnader i regel bör vara högst 60 procent av låntagarens nettoinkomster. Det handlar här om en s.k. stressad skuldbetalningskvot, som räknas ut med beaktande av låntagares totala lånekostnader. Beräkningen baserar sig på en återbetalningstid på högst 25 år och en ränta på minst sex procent utom i krediter för vilka långsiktig räntesäkring tillämpas och krediter med fast ränta. Efter en lång period med låga räntor kan detta ses som anpassning till det nya normala.

Hushållens skuldsättning tyglas också med lagstiftning, som träder i kraft i början av juli 2023. Den innehåller många viktiga ändringar: villkoren för bolagslån specificeras, bolånens låneperioder begränsas och Finansinspektionen kommer att ha tillsyn över beviljare av konsumtionskrediter. Det lagpaket som träder i kraft innehåller dock inget lånetak, vars inkluderande också Finansinspektionen har funnit motiverat. En ny arbetsgrupp, som har tillsatts av finansministeriet, överväger eventuella tilläggsåtgärder för att tygla skuldsättningen. Samtidigt framskrider det viktiga projektet för ett positivt kreditupplysningsregister.

Bankerna ska förbereda sig på att kreditförluster vanligen förekommer med ett dröjsmål efter en negativ vändning i det ekonomiska läget. I våra inspektioner och temabedömningar har vi upptäckt omfattande brister i bankernas klassificering av problemkrediter. Den korrekta klassificeringen av problemkrediter är speciellt viktig i det rådande exceptionellt osäkra ekonomiska läget. Med tanke på hanteringen av kreditrisker är det viktigt att banken identifierar problemkunderna i tid. Felaktiga klassificeringar kan i värsta fall även förvränga bankernas kapitaltäckningssiffror.

Riskerna i verksamhetsomgivningen har ökat

Skuldsättningen av de offentliga finanserna har ivrigt diskuterats inför riksdagsvalet. Av erfarenhet vet vi att om tilliten till de offentliga finansernas hållbarhet försvagas, har detta en negativ inverkan på verksamhetsförutsättningarna för finanssystemets aktörer. Finanssektorn i Finland har hittills varit solid och stark, och därför finns det inga omedelbara risker gällande dess resiliens.

Riskerna i verksamhetsomgivningen är emellertid alltjämt förhöjda. Aktörerna måste i sina kapitalbedömningsprocesser förbereda sig på en utveckling av ekonomin som är svagare än grundprognosen. De stressscenarier som används i kapitalbedömningsprocesserna måste uppdateras enligt nuläget, när även grundscenarierna är svagare är man tänkte sig för ett år sedan.

Vinstutdelningspolicyn är en central del av kapitalbedömningen. Vinstutdelningen ska dimensioneras så att när den ekonomiska situationen stramas åt, har aktörerna tillräckliga buffertar för risker som eventuellt realiserar.

Betydelsen av tillsynsobjektens goda förvaltning accentueras

God förvaltning omfattar kännedom om regleringen och tillsyn över att den iakttas. Inom tillsynen har vi fäst särskild vikt vid välfungerande och heltäckande intern kontroll.

Finansinspektionen har poängterat hur viktigt det är för hela finanssektorn att kraven på god förvaltning uppfylls. I synnerhet i försäkringssektorn har vi också betonat kraven på kunnande och erfa-

God förvaltning omfattar kännedom om regleringen och tillsyn över att den iakttas.

Under kommande år kommer vi att, i enlighet med vår nya strategi, göra Finansinspektionen till en proaktiv och förutsägbar tillsynsmyndighet.

renhet i nyckelpositioner samt riskhanterings betydelse i en osäker ekonomisk situation. För att utveckla dialogen har vi ökat antal möten med tillsynsobjekten.

Regleringen och anvisningarna i anknytning till begränsningen av klimatförändringen har varit ett centralt tema i vårt arbete redan under flera års tid. De har påverkat informationsskyldigheterna av företagen på kapitalmarknaden

betydligt, och under berättelseåret har tillsynen och anvisningarna ökat. Kvaliteten av den information som är tillgänglig för företag varierar betydligt, och det är delvis allttjämt svårt att rapportera om ESG-riskerna. Det är viktigt att vi kan säkerställa informationens kvalitet och dess analys så effektivt som möjligt.

Bekämpning av penningtvätt har varit ett strategiskt projekt under strategiperioden 2020–2022. Finansinspektionen har nu en tillsynsstrategi för bekämpning av penningtvätt som fungerar effektivt. I enlighet med dess teman har det redan gjorts flera inspektioner, och på basis av iakttagelserna har administrativa påföljder fastställts. När lagändringarna har trätt i kraft, kommer vi att ge ut nya anvisningar för sektorn.

Bekämpningen och tillsynen av penningtvätt måste vara riskbaserad och proportionerlig för att man ska kunna trygga tillgången till tjänster och möjligheten att agera i det moderna samhället. Varken lagstiftningen eller tillsynen förbjuder risktagande i det här området heller, men det behövs tillräckliga medel för riskhanteringen. Det kunde vara en lätt lösning att vägra tillhandahålla tjänster åt kund-

grupper med hög risk, men med tanke på de grundläggande tjänsterna kan detta vara fel sätt. Tillsynsobjekten bör bedöma riskerna i anknytning till kundförhållanden mångsidigt och beakta faktorer som både ökar och sänker risken. Därtill bör det bedömas från fall till fall hur riskerna i anknytning till kundförhållanden kan hanteras. Förfarings-sätten gällande kundkännedom får inte leda till att användningen av banktjänster hindras på ett orimligt sätt. När begränsningsåtgärdernas rimlighet bedöms, bör man också ta hänsyn till särskilda orsaker på grund av vilka det kan vara svårt för en kund att leverera de uppgifter som krävs. Vägran att tillhandahålla tjänster bör vara det sista alternativet, när riskerna i anknytning till kundförhållandet inte kan hanteras på annat sätt, till exempel genom att begränsa tjänsterna.

Digitalisering påverkar tillgången till finansiella tjänster. Den är en fast del av de finansiella tjänsterna. Vi fäster vikt vid digitalisering först när det förekommer problem i digitala tjänster eller när vi av någon anledning inte kan använda dem. Tillgången till finansiella tjänster är en helt nödvändig förutsättning för alla människor, eftersom det i praktiken är omöjligt att bo och arbeta i Finland utan bank- och försäkringstjänster.

Proaktiv och förutsägbar tillsynsmyndighet

Vi förnyade Finansinspektionens strategi 2022. Vår personal deltog aktivt i förberedningen av strategin i dess olika skeden: analytikerna gjorde en omfattande analys av verksamhetsomgivningen, flera experter deltog i alla förberedande arbetsgrupper och hela personalen kunde genom förfrågningar ge respons i olika skeden av processen.

Under kommande år kommer vi att, i enlighet med vår nya strategi, göra Finansinspektionen till en proaktiv och förutsägbar tillsynsmyndighet. Detta innebär att vi som tillsynsmyndighet ska pejla förändringar i verksamhetsomgivningen och förutse hur dessa kommer

att påverka vårt tillsynsarbete. Vi är också i vår egen verksamhet konsekventa och förutsägbara gentemot tillsynsobjekten. Till exempel i början av det här året publicerade vi vår plan för inspektioner och temabedömningar för att förbättra förutsägbarheten. Inom tillsynen accentueras det osäkra ekonomiska läget och de långvariga förändringarna i verksamhetsomgivningen. Samtidigt är vi redo att ändra vår inspektions- och temabedömningsplan, om förändringar i verksamhetsomgivningen förutsätter detta.

Vid sidan av förutsägbarhet framhäver vår nya strategi för åren 2023–2025 flexibilitet och utnyttjande av digitalisering, men man måste i synnerhet komma ihåg att arbetet på Finansinspektionen utförs av människor. Därför har ledarskap som stöder expertis framhävts i strategin som ett strategiskt tema: tillsynsarbetet utförs av välmående, motiverade och väl ledda anställda.

Jag vill tacka alla våra anställda för det gångna året i en mer turbulent verksamhetsomgivning än vanligt och hoppas att vi kan tillsammans göra Finansinspektionen till en proaktiv och förutsägbar tillsynsmyndighet.

Helsingfors den 13 mars 2023

Tero Kurenmaa

Läget på finansmarknaden

Finanssektorns verksamhetsomgivning skedde en betydande förändring under berättelseåret. Rysslands attack mot Ukraina ledde till en höjning av energipriserna och en snabbt stigande inflation till en nivå som inte hade upplevts på flera decennier. Till följd av detta inledde många centralbanker globalt en åtstramning av penningpolitiken efter en lång stimulerande period. Centralbanker höjde sina styrräntor flera gånger och meddelade att de småningom avstår från olika köpprogram. Vid sidan av den osäkra tillgången till energi sänkte även andra produktionsflaskhalsar som orsakats av coronapandemin konsumenternas förtroende och försvagade företagens utsikter. Den ekonomiska tillväxten försvagades och flera ekonomier drabbades av hotbilder om recession mot slutet av berättelseåret.

Förändringen i penningpolitiken, den fortsatta coronapandemin och osäkerheten som orsakats av Rysslands anfallskrig ledde till en mycket snabb höjning av marknadsräntorna och en försvagning av det allmänna risksentimentet. Penningmarknadens osäkerhet syntes bl.a. som en åtstramning av finansieringsförhållanden och en ändring i pris-sättningen av penningmarknadsinstrument. Till exempel räntorna på euroområdet 10-åriga statsobligationer och i synnerhet kreditrisk-påslag (s.k. CDS spreads), som beskriver kreditrisken för företag med

hög kreditrisk, steg. Samtidigt föll aktieindex som beskriver aktiekursutvecklingen i de viktigaste ekonomiska områdena. Höjningen av energipriser och levnadskostnader ökade oron för bl.a. hushållens, husbolagens, företagens och staternas skuldållbarhet.

Den ekonomiska tillväxten avtog under berättelseåret även i Finland, även om företagens situation och investeringar alltjämt låg på en rimlig nivå. Konjunkturvändningen syntes dock starkt i förtroendeindikatorer av olika slag. Företagens och konsumenterna förtroende för ekonomin försvagades till den lägsta nivån under mätningshistorien. Mot slutet av året sjönk priserna på gamla aktielägenheter, det lyftes färre bostadslån än under de senaste åren och antalet bostadsköp sjönk. Därtill minskade bostadsbyggandet, när antalet inledda byggnadsprojekt och beviljade bygg tillstånd sjönk. Hushållens skuldsättning fortsatte att växa, när skulderna ökade snabbare än inkomsterna.

Osäkerheten kring ekonomins utveckling är alltjämt stor. Den försvagade verksamhetsomgivningens samtliga inverknings på olika sektorer av ekonomin eller på hushållens och företagens beteende kan inte än skönjas.

På längre sikt utmanas finanssektorns aktörer av inte bara den

ostabila ekonomiska verksamhetsomgivningen utan även av långsiktiga förändringstrender såsom klimatförändringens inverkan (ESG-risker¹) och åtgärder som strävar efter deras bekämpning, demografiska förändringar, digitaliseringen, nya teknologier, produkter och verksamhetssätt (t.ex. molntjänster och kryptotillgångar) samt cyberrisker.

Banksektorns kapitaltäckningsställning förblev stark – ökningen av räntenettot höjde resultatet

Banksektorns kapitaltäckningsgrader försvagades något under berättelseåret. Detta berodde främst på vinstutdelningen, som sänkte kapitalbasen. Å andra sidan ökade räkenskapsperiodens resultat kapitalbasen, och det skedde inga betydande förändringar i riskvägda fordringar. Trots att kapitalbasöverskottet i förhållande till totalkapitalkraven minskade hade banksektorn alltså gott om kapital jämfört med kraven. Kapitaltäckningsgraderna var högre än det europeiska genomsnittet under året.

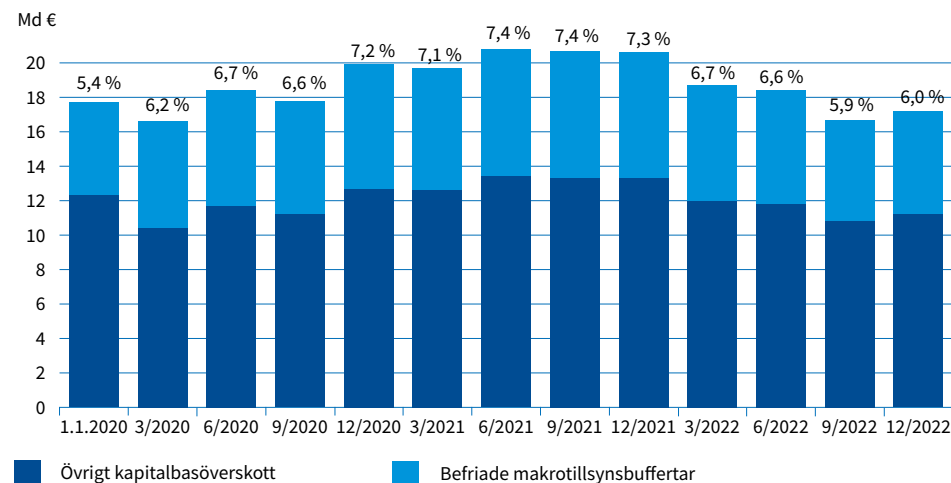
Banksektorns rörelsevinst var mindre än året innan. Det osäkra marknadsläget återspeglades på värdepappersrelaterade inkomstposter. Å andra sidan stärkte höjningen av räntenivån räntenettot, och dess andel av den totala avkastningen steg ytterligare. Nedskrivningar var alltså måttliga och det fanns inga märkbara tecken på försvagning i kreditstockens kvalitet. Under berättelseåret var banksektorns oreglerade krediter i förhållande till kreditstocken alltså bland de lägsta i Europa.

Livförsäkringsbolagens solvens förstärktes medan lönsamheten försämrades

Livförsäkringssektorns solvensgrad förbättrades betydligt 2022 på grund av ökningen av räntenivå och investeringarnas värdesänkning. Solvenskapitalkravet (Solvency Capital Requirement SCR) sjönk märkbart från året innan. Samtidigt minskade bolagens kapitalbas något.

¹ ESG = Environmental, Social, and Governance.

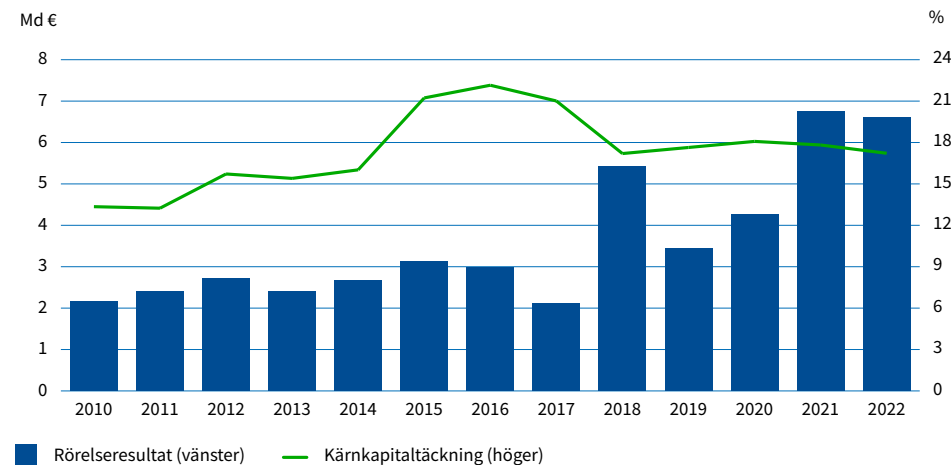
Finska bankers kapitalbasöverskott jämfört med kapitalkraven

• Övanför kolumnerna buffertens storlek i förhållande till riskvägda poster.

Källa: Finansinspektionen

Den inhemska banksektorns rörelseresultat och kärnkaptaltäckning

Källa: Finansinspektionen

Trots att kapitaltäckningsgraden förstärktes förblev skillnaden mellan livförsäkringssektorns tillgångar och skulder dock på samma nivå.

Livförsäkringsbolagens investeringar var klart förlustbringande, men aktieinvesteringar återhämtade sig en aning mot slutet av året. Fastighetsinvesteringar gav alltså en bra avkastning under året, men avkastningen sjönk under årets sista kvartal.

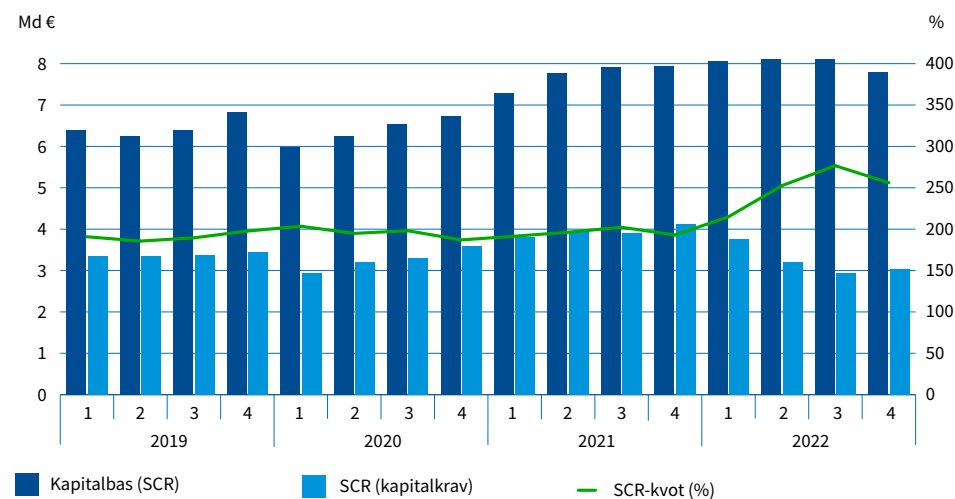
Livförsäkringens premieinkomst föll och de betalade ersättningarna växte 2022. Den höga inflationen och förlustbringande investeringsmarknaden påverkade försäljningen av investeringsförsäkringar negativt. Riskförsäkringarna växte alltså stabilt.

Höjningen av räntenivån stärkte skadeförsäkringsbolagens solvens

Skadeförsäkringssektorns solvensgrad stärktes kraftigt under året, även om investeringar gick på förlust. Solvensen stärktes av såväl kapitalbasökningen som sänkningen av solvenskapitalkravet. En orsak till ökningen av kapitalbasen var sänkningen av försäkringsansvarens marknadsvärde med anledning av den branta höjningen av räntenivån till den lägsta nivån sedan 2016, då Solvens II-regelverket trädde i kraft. Solvensen stärktes också på grund av det minskade kapitalkravet till följd av nedgången i marknadsvärdet på aktier och försäkringsansvar.

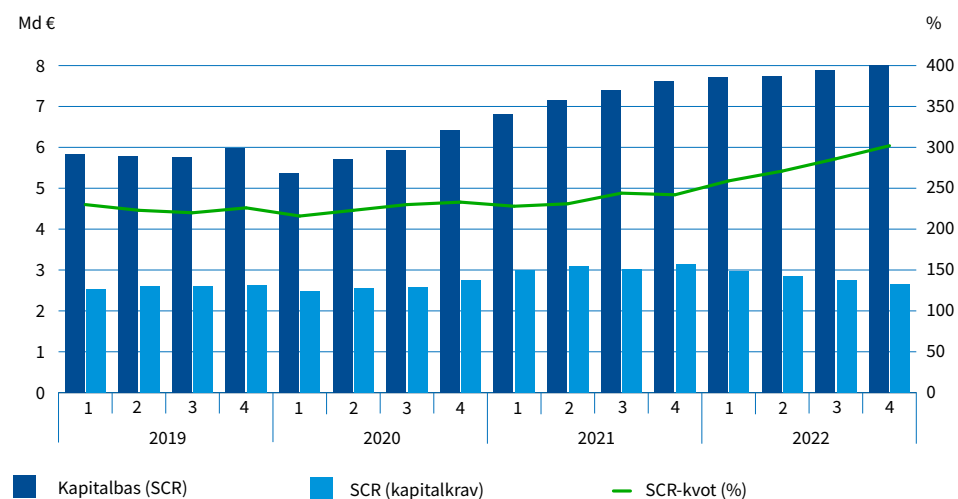
Investeringsintäkterna var negativa. På grund av den branta höjningen av räntenivån och sänkningen av aktiernas marknadspriser var bägge aktier och ränteinvesteringar förlustbringande; bara fastighetsinvesteringar gav avkastning.

Solvensställning i livförsäkringsbolag

Källa: Finansinspektionen

Solvensställning i skadeförsäkringsbolag

Källa: Finansinspektionen

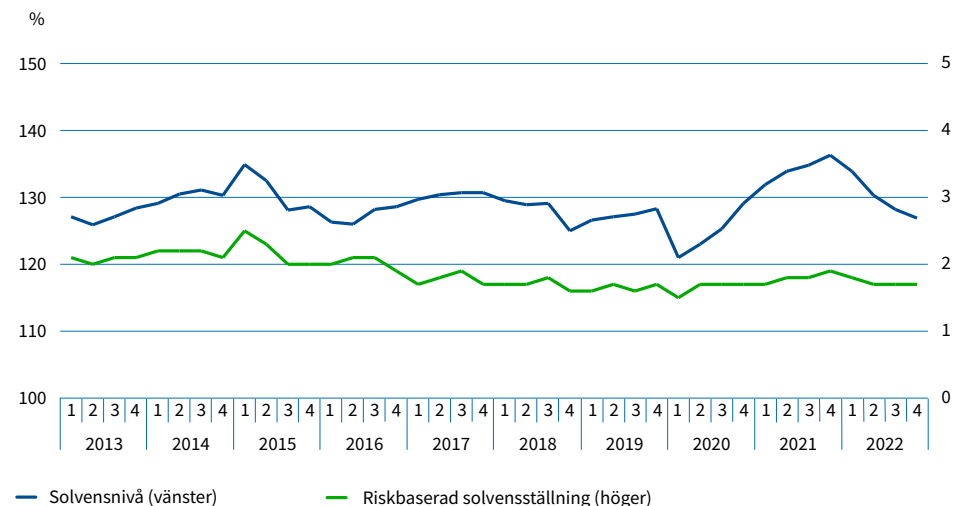
Växande ersättningskostnader försvagade försäkringsrörelsens resultat. Efter pandemin har människorna övergått från distansarbete till hybridarbete, och detta har ökat ersättningskostnader från fordonsförsäkringar och antalet olyckor under arbetsresor. Stora skador ökade ersättningskostnader från egendomsförsäkringen och avbrottsförsäkringen. Lönsamhetens nyckeltal, dvs, totalkostnadsprocenten exklusive inverkan av ändringarna i beräkningsgrunder, försvagades från nivån vid utgången av 2021, som var bättre än i genomsnitt.

Värdet på investeringstillgångar föll och försvagade arbetspensionssektorns solvens

Arbetspensionssektorns avkastning på investeringar var negativ med undantag av berättelseårets sista kvartal, vilket överensstämde med den allmänna utvecklingen på finansmarknaden. Arbetspensionssektorns solvens försvagades i och med att värdet på investeringstillgångarna föll. Värdet på investeringstillgångarna påverkades framför allt av den negativa avkastningsutvecklingen av noterade aktier och masskuldebrev. Avkastningen från icke-likvida investeringsobjekt, till exempel investeringar i fastigheter, var positiv, vilket balanserade totalavkastningens utveckling. Den riskbaserade solvensställningen försvagades när solvenskapitalet, som hade sjunkit med anledning av investeringsverksamhetens förlust, föll i förhållande till solvensgränsen. Solvensställningens förändring lindrades av solvensgränsens minskning, som berodde på ändringarna i investeringstillgångarnas storlek och riskgrad.

Arbetspensionssektorns lönesumma växte från året innan.

Utveckling av arbetspensionssektorns solvens 2013–2022

— Solvensnivå (vänster)

— Riskbaserad solvensställning (höger)

Källa: Finansinspektionen

I och med den lagändring som trädde i kraft i början av 2017 är solvensställningen för åren 2017–2022 inte jämförbar med de föregående åren.

Solvensgraden beräknas genom att dividera pensionsmedlen med ansvarsskulden.

Solvensställningen är förhållandet mellan solvenskapitalet och solvensgränsen.

Tillsyn som förändras med omvärlden

Den finska finanssektorn förblev solid trots verksamhetsomgivningens försvagning. Förändringarna i verksamhetsomgivningen beskrivs närmare i kapitlet Finanssektorns läge och risker.

Finansinspektionen övervakade kreditrisker, situationen på refinansieringsmarknaden och likviditetsrisker, IT- och cyberrisker, marknadsrisker och värderingsfrågor, riskhantering och ledningssystem samt börsbolagens regelbundna och kontinuerliga informationsskyldighet på effektiverat sätt.

Banksektorns kreditförluster och antalet problemkrediter förblev måttliga, men verksamhetsomgivningens osäkerhet ökar risken för en ökning av kreditförluster och problemkrediter på längre sikt. Dessutom utsätter banksektorns beroende av marknadsfinansiering finska banker för förändringar i sentimentet på finansieringsmarknaden och framhäver likviditetshandlingens vikt.

Även i försäkringssektorn förblev situationen stabil trots investeringsmarknadens osäkra utveckling. Försäkringsbolagens resultat och solvens är dock känsliga för förändringar på investeringsmarknaden. Inom tillsynen fästes särskild vikt vid bland annat det hur den höjda räntenivån och inflationen påverkar solvensen och lönsamheten.

Finansinspektionens strategi för åren 2023–2025 förnyades i slutet

av berättelseåret för att motsvara förändringarna i verksamhetsomgivningen. I strategin framhävs fyra strategiska teman, dvs. proaktiv och förutsägbar tillsyn, verksamhet som drar nytta av digitalisering, flexibel och förändringsförmögen organisation och ledarskap som stöder expertis.

De ämnen som gällde Finansinspektionen och fick mest synlighet i medierna

1. Bolån

3. Lagen om pension för företagare (FöPL)

2. Ryssland och cybersäkerhet

4. Finansinspektionens organisation

5. Sanktioner

Verksamhetsomgivningens höjda risker syntes i berättelseårets makrotillsynsbeslut och -kommunikation

Finansinspektionen inledde det gradvisa återinförandet av makrotillsynsbuffertkrav

Den finska kreditinstitutssektorns strukturella systemrisker och sårbarheter är alltjämt betydande och talar för tillämpningen av kravet på strukturella makrotillsynsbuffertar. Under berättelseåret bedömde Finansinspektionen möjligheter och alternativ att återställa strukturella buffertkrav för att förstärka den finska banksektorns riskhanteringsförmåga.

Finansinspektionen uppskattade under berättelseåret att den tillräckliga totalnivån på makrotillsynsbuffertkraven i en neutral konjunktumgivning skulle ligga nära nivån före coronapandemin eller litet högre. Uppskattningen baserar sig på Finansinspektionen och Finlands Banks gemensamma stresstestkalkyler för kreditinstitutssektorn samt på forskningslitteratur som bedömer kapitalkravens tillräcklighet. Våren 2020 slopade Finansinspektionen de systemriskbuffertkrav som ställts för finska banker och lättade OP Gruppens O-SII-buffertkrav² för att lindra coronapandemins effekter. Med anledning av denna sänkning av buffertkrav, som genomfördes i början av coronapandemin, underskred totalbeloppet på den finska kreditinstitutssektorns makrotillsynsbuffertkrav under året den totalnivå som anses vara tillräcklig.

Flera internationella myndigheter rekommenderade en förstärkning av kreditinstitutssektorns resiliens under berättelseåret. I september gav Europeiska systemrisknämnden ESRB ut en allmän varning om finansieringssystemets risker inom EU-området och poäng-

² O-SII = Other Systemically Important Institutions, andra systemviktiga kreditinstitut.

terade behovet att upprätthålla och stärka finansieringssystemets riskhanteringsförmåga. Europeiska centralbankens (ECB) råd gav ut ett motsvarande utlåtande i november. Dessutom gav Internationella valutafonden IMF på hösten i samband med sitt Financial Sector Assessment Program, som bedömer det finska finansieringssystemet och riskerna i anknytning till det, ut en rekommendation om att Finlands systemriskbuffertkrav borde höjas när situationen tillåter.

Finansinspektionens direktion beslutade i juni 2022 att höja buffertkraven (s.k. O-SII-buffertkrav) för två systemviktiga kreditinstitut med 0,5 procentenheter. De höjda kraven trädde i kraft i början av 2023. Därtill berättade Finansinspektionen i december att den förbereder sig på att ställa ett systemriskbuffertkrav på högst en procent under första kvartalet av 2023 för att stärka kreditinstitutssektorns riskhanteringsförmåga. Före det slutliga beslutet bedömer direktionen hur förutsättningarna för ställandet av en systemriskbuffert har uppfyllts samt kravets och den prognostiserade ekonomiska utvecklingens inverkan på kreditinstitutssektorn och utlåningen.

Finansinspektionen gav ut en uppdaterad kvar att leva på-rekommendation för att tygla hushållens skuldsättning

Verksamhetsomgivningens förhöjda risker accentuerade betydelsen av finanssektorns och dess kunders starka riskhanteringsförmåga och beredskap. Hushållens historiskt stora skuldsättning i förhållande till de tillgängliga inkomsterna har redan länge identifierats som en av de strukturella sårbarheterna i det finska finansieringssystemet. Hushållens skuldsättning fortsatte att växa också under berättelseåret, och tillväxten väntas fortsätta under de närmaste åren, om ekonomin och räntorna utvecklas enligt prognoserna. När finansieringsförhållanden stramas åt, levnadskostnaderna stiger och de ekonomiska konjunkturerna

försvagas, kan framför allt skuldsatta hushålls förmåga att ta hand om sina skulder och upprätthålla konsumtion bli sämre.

Under berättelseåret höll Finansinspektionen den maximala belåningsgraden, dvs. det så kallade lånetaket, på den tidigare nivån på 85 procent för andra än första bostad. Lånetaket sänktes med fem procentenheter 2021. Genom en maximal belåningsgrad som är strängare än den lagstadgade grundnivån vill man tygla ökningen av hushållens skuldsättning och se till att de som tar bolån i sin ekonomi har tillräckliga buffertar ifall lånebetalningsbördan och levnads-kostnaderna stiger och säkerhetsvärden sjunker.

Utöver makrotillsynsbeslut deltog Finansinspektionen under året i beredningen av lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning. I juni gav regeringen sin proposition om lagstiftning som begränsar hushållens skuldsättning till riksdagen. De föreslagna lagändringarna godkändes av riksdagen den 27 januari 2023 och de träder i kraft den 1 juli 2023. Enligt lagreformen ställs det för bostadsbolagslånens andel i nybyggen en övre gräns på 60 procent i förhållande till

det skuldfria priset på de bostäder som ska säljas. Därtill ställs det en maximilängd på 30 år för husbolagskrediter som används vid nybyggen och ett förbud mot amorteringsfria perioder under de första fem åren efter att byggna-den blivit färdig. Också återbetalningstiden av bolån begränsas till 30 år.

Finansinspektionen har upprepade gånger betonat behovet att även i lagstiftningen införa en

skuldbegränsning som är bunden till hushållens inkomster, till exempel den maximala belåningsgraden, som ingår i det ursprungliga förslag som finansministeriets arbetsgrupp lämnade. ESRB och IMF har rekommenderat att inkomstrelaterade makrotillsynsverktyg ska ingå i den finska lagstiftningen.

Utöver bindande inkomstrelaterade makrotillsynsverktyg som ingår i lagstiftningen har ESRB uppmanat finska myndigheter att vidta icke-bindande åtgärder som riktas till låntagare för att begränsa skuldsättningen tills de bindande verktygen är i kraft. Finansinspektionen har därför från och med september 2020 i samband med det kvartalsvisa makrotillsynsbeslutet uppmanat kreditgivare till återhållsamhet vid beviljandet av sådana krediter som är mycket stora i förhållande till låntagarens inkomster och vars återbetalningstid är längre än vanligt.

Enligt en rekommendation som Finansinspektionen ursprungligen gav ut 2010 ska kreditgivarna omsorgsfullt bedöma låntagarens betalningsförmåga även i en situation där räntan skulle vara sex procent och återbetalningstiden 25 år. Finansinspektionen specificerade sin tidigare rekommendation i juni 2022. I den rekommenderas det att bankerna utöver återbetalningstiden på 25 år och räntan på sex procent bör beakta att bolånetagarnas totala lånekostnader som kalkyleras på det här sättet i regel bör vara högst 60 procent av den sökandes nettoinkomster. I september gav Finansinspektionen närmare anvisningar om genomförandet av rekommendationen. Rekommendationen trädde i kraft i början av 2023.

Syftet med den specificerade rekommendationen är att stävja hushållens skuldsättning och trygga hushållens lånebetalnings- och konsumtionsförmåga i ekonomiska störningar. Den tidigare rekommendationen specificerades eftersom hushållens skuldsättning har fortsatt att öka trots tidigare rekommendationer. I ESRB:s mellan-

**Verksamhets-
omgivningens förhöjda
risker accentuerade
betydelsen av
finanssektorns och
dess kunders starka
riskhanteringsförmåga
och beredskap.**

rapport bedömdes Finansinspektionens tidigare rekommendation endast delvis uppfylla ESRB:s rekommendation.

Med rekommendationens dimensionering har man strävat efter att rekommendationen inte betydligt ska begränsa nuvarande utlåningspraxis. Finansinspektionens specificerade rekommendation slopar inte kreditgivarnas bedömningsutrymme i kreditbesluten utan möjliggör begränsade avvikelser från den maximala lånebetalningsbördan utgående från kreditgivarens uppskattning och omdöme. Finansinspektionen rekommenderar att ett kreditbeslut om krediter som överskrider den maximala lånebetalningsbördan på 60 procent ska fattas efter speciellt omsorgsfullt övervägande av låntagarens betalningsförmåga tillsammans med kunden. Kreditgivaren borde dessutom fatta kreditbeslutet på en högre beslutsfattandenivå. Ett riktgivande referensvärde är att andelen av nya bolån vars stressade skuldbetalningskvot överskrider 60 procent bör uppgå till högst 15 procent av totalbeloppet på nya bolån som kreditgivaren beviljat under ett kalenderår.

Banktillsyn

Finansinspektionen analyserade effekterna av Rysslands anfallskrig på framför allt bankernas kreditrisker. En temabedömning av klassificeringen och nedskrivningsregistreringar av företagskunders problemkrediter på banker under Finansinspektionens direkta tillsyn och de bankvisa inspektionerna stärkte vår syn att finska banker inom detta område har omfattande problem med att följa regleringen. Bristerna har att göra med till exempel identifieringen av lån med flexibla amorteringar, praxis med värderingen av problemkundernas säkerheter samt bedömningen av de kreditförluster som kan väntas. Banker har uppmanats åtgärda bristerna, och genomförandet av dessa

åtgärder följs upp som en del av tillsynsmyndighetens regelbundna bedömningar.

Tillsynen över banker under ECB:s tillsyn (SI-banker) baserade sig på prioriteterna i ECB:s³ banktillsyn. Bland de viktigaste prioriteringarna för finska banker var energikrisens effekter samt beredskapen för klimatrisker. ECB publicerade resultaten av klimatstresstester i juli 2022. ESG-faktorer (Environmental, Social, and Governance) har beaktats i tillsynsmyndighetens bedömningar av SI-banker enligt ECB:s anvisningar.

Finansinspektionen riktade inspektioner av interna modeller i kapitaltäckningskalkyler brett på banker som använder dessa modeller. Dessa inspektioner stärkte uppfattningen om att flera banker alltså har betydande brister i iakttagandet av regleringen om interna modeller. Därför har den nytta som modellerna ger begränsats med tillsynsmyndighetens beslut, genom vilka de riskvikter som bankerna tillämpar i kapitaltäckningskalkyler har höjts.

Temabedömningen av styrelsearbetet på banker under Finansinspektionens direkta tillsyn lyfte fram brister i styrelsearbetet när det gäller utmanandet av den verkställande ledningens förslag till styrelsen, definitionen av riskviljan och säkerställandet av att oberoende kontrollfunktioner är effektiva.

Tillstånden till hypotekbanksverksamhet enligt den nya hypotekbankslagstiftningen beviljades. Banker fortsatte med omstruktureringar: fusioner av medlemsbanker i bankkonsortier fortsatte

Tillsynsansvaret för registrerade kreditgivare och kreditförmedlare kommer att övergå till Finansinspektionen från den 1 juli 2023.

³ ECB = Europeiska centralbanken.

och banker överfördes mellan bankgrupper. Fellow Bank inledde sin verksamhet i april 2022. Finansinspektionen beviljade de verksamhetstillstånd och deras ändringar som förändringarna förutsatte.

Regeringen gav till riksdagen en lagproposition om uppföljningen av Finnveras finansieringsrisker och Finansinspektionens nya tillsynsuppgifter som har samband med den. Propositionen behandlades dock inte till slut innan vårsessionen 2023 tog slut och kommer därmed att avskrivras när riksdagens valperiod avslutas.

Enligt lagstiftningen som begränsar hushållens skuldsättning och som riksdagen godkände kommer tillsynsansvaret för registrerade kreditgivare och kreditförmedlare att övergå till Finansinspektionen från den 1 juli 2023. Finansinspektionen förberedde sig på överföringen av tillsynsansvaret, och arbetet fortsätter i början av 2023.

Försäkringstillsyn

Temabedömningen av verkställande av lagen om pension för företagare (FöPL) visade att det finns betydande brister i processerna för fastställandet av arbetsinkomsten. Arbetspensionsbolagen har i huvudsak fastställt arbetsinkomsten enligt företagarens ansökan, och man kunde inte i besluten upptäcka sådan bedömning från fall till fall att nivån enligt bestämmelserna skulle ha säkerställts. Alla bolag har vidtagit korrigerande åtgärder men verkställandet kräver såväl tekniska ändringar som satsningar på personalresurser, vilket betyder att ändringarna tar tid. Verkställandet följs upp som en del av den kontinuerliga tillsynen. Riksdagen godkände ändringarna i lagen om pension för företagare för att stöda lagens verkställande, och ändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Finansinspektionen genomförde effektiviserad tillsyn över iakttagandet av tidsfristerna för ersättningsbehandlingen av lagstadgade skadeförsäkringsgrenar med bland annat den rapportering som togs i

bruk i början av året. Även om situationen har förbättrats något, uppfyller alla bolag inte än lagens krav. Bolagsvisa tillsynsåtgärder har inletts på basis av uppföljningen.

Tillsynsmyndigheten följde med skade- och livförsäkringsbolagens samt arbetspensionssektorns intäkter från investeringsverksamheten och solvens kvartalsvis. Därtill genomfördes det stresstester gällande marknadsrisker i arbetspensionsförsäkringssektorn. Finansinspektionen utarbetade en temabedömning om försäkringsbolagens risk- och solvensbedömningar gällande anordnandet av investeringsverksamheten och riskhanteringen under hösten 2022. Enligt temabedömningen var försäkringsbolagens risk- och solvensbedömningar i fråga om investeringsrisker i huvudsak minst medelmåttiga. Temabedömningens iakttagelser och material utnyttjas i försäkringsbolagsbolagsvisa tillsynsåtgärder.

I temabedömningen av arbetslöshetskassornas pålitliga förvaltning upptäcktes det brister i verksamheten. Redan under berättelseåret riktade tillsynsmyndigheten inspektioner på upptäckta brister, som gällde bl.a. förvaltningens verksamhetsprinciper, ledningens goda rykte och yrkeskompetens samt outsourcing. Den riktade tillsynen kommer att fortsätta 2023.

Finansinspektionen träffade de tillsynsobjekt i försäkringssektorn som enligt riskbedömningar ansågs vara de viktigaste för att kartlägga åtgärder som orsakats av Ryssland anfallskrig och de höjda riskerna. Direkta exponeringar till Ryssland, Vitryssland och Ukraina är få.

Ombudstillsynen av Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo avslutades. Finansinspektionen beslutade att ombudstillsynen av Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo ska avslutas. Under ombudsmannens verksamhetsperiod vidtog bolaget betydande åtgärder för att utveckla sitt bolagsstyrningssystem. Finansinspektionen ansåg att bolagets sätt att ta hand om sina ärenden har utvecklats så att ombudstillsynen kan avslutas.

Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten Eiopa genomförde stresstester om klimatförändringens inverkan på anstalter som tillhandahåller tilläggs pensioner. Stresstesterna visade att europeiska tilläggs pensionsanstalter är väsentligt utsatta för övergångs risker. Klimatstressens inverkan på tillgångarna för de finska tilläggs pensionsanstalter som deltog i testet var litet mindre än i genomsnitt.

På basis av den 2021 införda tillsynsramen för hållbarhetsrisker (IAIS) kartlades behandlingen av hållbarhets- och klimatrisker i ORSA⁴. Arbetet för att utveckla reglerings- och tillsynsmodeller hos europeiska tillsynsmyndigheter (ESA⁵) fortsätter.

Under berättelseåret ordnades tillsynsmöten med representanter för skade- och livförsäkringsbolag samt arbetslöshetskassor om aktuella frågor inom tillsynen. Därtill träffades representanter för viktiga intressentgrupper regelbundet.

Kapitalmarknadstillsyn

Finansinspektionen följde på effektiverat sätt med den information som börsbolag gav ut om inverkan av Rysslands anfallskrig. Den effektiverade uppföljningen av börsbolag med ett svagt ekonomiskt läge fortsatte. Till följd av Rysslands anfallskrig flyttade en del bolag som planerade listning listningen till en senare tidpunkt, vilket inte hade någon betydande inverkan på antalet behandlade prospekt. Den finansiella rapporteringen var utmanande i många bolag som berördes av Rysslands anfallskrig eller dess indirekta konsekvenser. Dessutom stängde finska fonder sina Rysslandsfonder.

I juli publicerade Esmas⁶ sin sakkunnigbedömning om de nationella tillsynsmyndigheternas prospektkontroller. I bedömningen av Finans-

inspektionen fästes, som korrigerande åtgärdsförslag, vikt vid genomförandet av den s.k. fyra ögon-principen och det att en avkylningsperiod inte efter slutet av tjänsteförhållandet tillämpas på personer som kontrollerar prospekt.

Finansinspektionen utvecklade det första AI-baserade verktyget för prospektkontroll under verksamhetsåret.

Den energimarknadskris som upplevdes i Europa under berättelseåret och säkerhetskraven på parterna på marknaden för elderivat återspeglades också på Finansinspektionens tillsynsobjekt och börsbolag. Finansinspektionen deltog i sameuropeiska åtgärder för att hitta kort- och långsiktiga sätt att lösa problemen.

Tillsynsmyndigheten fortsatte med att ge ut tolkningsanvisningar om bestämmelser gällande hållbar finansiering och rådgivning till tillsynsobjekt och investerare. Uppbyggandet av tillsynen över hållbarhetsrapporteringen fortsatte med de nya europeiska och internationella standardutkasterna som underlag.

I temabedömningen gällande investeringsfonder upptäcktes det att fondernas kostnadsstrukturer är klara och enkla. Till fondbolagens utvecklingsobjekt hör bristen på skriftliga prissättningsanvisningar och det att det inte gick att få en klar bild av den interna prissättningen.

Finansinspektionen utarbetade en temabedömning om värderingen av tillgångar i investeringsfonder och specialfonder. Temabedömningen var en del av en gemensam tillsynsåtgärd som koordinerades av Esmas. Iakttagelsen från temabedömningen var att värderingsprocesserna av fondernas tillgångar i huvudsak låg på en rimlig nivå. De viktigaste bristerna hade att göra med värderingsmetoderna av fondernas tillgångar i en exceptionell marknadssituation. Finansinspektionen har

Finansinspektionen följde på effektiverat sätt med den information som börsbolag gav ut om inverkan av Rysslands anfallskrig.

⁴ ORSA = Own Risk and Solvency Assessment.

⁵ ESA = Europeiska tillsynsmyndigheter, European supervisory authorities.

⁶ Esmas = Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, European Securities and Markets Authority.

Finansinspektionen övervakade redan i förväg sanktionerna med anledning av Rysslands anfallskrig.

första rapporten om värdepappersföretagens ekonomiska ställning enligt den nya regleringen har mottagits (om situationen den 31 december 2021) och det kontinuerliga tillsynsarbetet har inletts. Kapitaltäckningsbedömningen i samband med behandlingen av nya ansökningar om verksamhetstillstånd samt ägarprövningsanmälningar har på våren bearbetats att motsvara de nya kraven.

Tillsyn över bekämpningen av penningtvätt

Finansinspektionen övervakade redan i förväg sanktionerna med anledning av Rysslands anfallskrig. I och med de lagreformer som riksdagen behandlar kommer Finansinspektionen att få befogenheter till sanktionernas uppförandetillsyn. Trots att lagändringarna inte än har trätt i kraft, har Finansinspektionen inom ramen för sina nuvarande befogenheter övervakat hur dess tillsynsobjekt följer sanktioner som has ställts med anledning av Rysslands anfallskrig. Lagstiftningen om sanktionerna har fördröjts men ska träda i kraft under våren 2023.

Inspektionerna och temabedömningarna framskred enligt planerna. Under året slutfördes fem inspektioner i anknytning till bekämpningen av penningtvätt som hade inletts tidigare och en inspektion är alltjämt på gång. Under hösten inleddes två nya inspektioner. Inom funktionen Bekämpning av penningtvätt är inspektions-

förutsatt korrigerande åtgärder av aktörer. Finansinspektionen rapporterar om sina iakttagelser och slutsatser till Esmå och följer med bolagens korrigerande åtgärder.

Tillsynen av värdepappersföretag enligt den nya regleringsramen (IFR/IFD⁷) har inletts. Den

kapaciteten cirka fem inspektioner under en 12-månadsperiod.

Finansinspektionens ledningsgrupp godkände tillsynsstrategin för bekämpning av penningtvätt i december. Bedömning av den inneboende risken i bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism blev färdig på våren och kreditinstitutsektorns sektorspecifika riskbedömning på hösten. Enligt Finansinspektionens uppskattning anknyter sig den största inneboende risken med tanke på både penningtvätt och finansiering av terrorism till produkter och tjänster som möjliggör en snabb överföring av tillgångar. Risken är speciellt hög i internationella överföringar av tillgångar i vars genomförande flera olika tjänsteleverantörer delta. De sektorsvisa riskbedömningarna av aktörer på kapitalmarknader och inom virtuella valutor har blivit färdiga för internt bruk. Sammanfattningen av kapitalmarknadsaktörernas riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism publicerades i februari 2023. En temabedömning om onödig begränsning av banktjänster för kunder med hög risk (de-risking) publicerades hösten 2022.

Den kontinuerliga tillsynen riktas bl.a. till deltagandet i helhetsbedömningar som med fasta mellanrum genomförs på nationella banker, arbetet inom tillsynskollegier som etablerats för gränsöverskridande banker under ECB:s direkta tillsyn samt till deltagandet i behandlingen av nya registrerings- och verksamhetstillståndsansökningar.

Standardiseringen av inspektionsverksamheten var ett viktigt utvecklingsobjekt 2022. Ett annat viktigt utvecklingsobjekt och tyngdpunktsområde under berättelseåret var utvecklingen av den riskbaserade verksamheten och fastställandet av tillsynens miniminivå i tillsynsstrategin.

Föreskrifter och anvisningar som specificerar lagstiftningen om bekämpningen av penningtvätt är färdiga och de publiceras efter att lagreformen våren 2023 har trätt i kraft.

⁷ IFR/IFD = Investment Firms Regulation and Directive.

Tillsyn över cyber- och ICT-risker

Med anledning av Rysslands anfallskrig följde Finansinspektionen med cybersäkerheten och betalningssystemens funktionssäkerhet på effektiverat sätt. Mot slutet av 2022 ökade överbelastningsangreppen mot finska banker. Bankerna kunde emellertid avvärja dem effektivt, och de påverkade inte nätbanktjänsterna betydligt.

Finansministeriet, Verket för finansiell stabilitet, Finlands Bank och Finansinspektionen skapade i samarbete reservarrangemang för dagliga betalningar. Finansinspektionen deltog i beredningen av lagstiftningen och förberedelserna för kortbetalningslösningar. Beredningsarbetet för finansmarknadens nationella infrastruktur fortsatte 2023.

År 2022 slutfördes en inspektion av ICT- och cyberriskerna på ett betalningsinstitut samt en temabedömning av värdepappersföretagens ICT- och cyberrisker. Som resultat av temabedömningen om hanteringen av värdepappersföretagens IT- och informationssäkerhetsrisker konstaterades det att dessa riskhanteringsprocesser har definierats och att bolagen har ordnat de centrala delarna av hanteringen av IT- och informationssäkerhetsrisker på lämpligt sätt med beaktande av verksamhetens omfattning.

På hösten inledde Finansinspektionen inspektioner av ICT- och cyberriskerna inom två bankgrupper. Dessa blev färdiga i februari och mars 2023. Därtill inleddes temabedömningar för kartläggning av ICT-outsourcingkedjor i finanssektorn (färdig i april 2023) samt för utredning av bedrägeri- och ersättningspraxis inom betaltjänster (färdig i april 2023).

Begäranden om polisutredning

5

(2021: 8)

Påföljdsavgifter

3

(2021: 2)

Offentliga anmärkningar

2

(2021: 1)

Ordningsavgifter

2

(2021: 0)

Finansinspektionens teman 2022

De växande cyberriskerna blev ett centralt tema 2022. Efter att Ryssland hade inlett sitt anfallskrig mot Ukraina reagerade Finansinspektionen proaktivt till hotet om en försvagning av cybersäkerhetssituationen i nära samarbete med andra myndigheter. Dessutom förbättrade Finansinspektionen sin egen beredskap. Detta behandlas i artikeln [”Det geopolitiska läget påskyndade förberedelserna för cyberattacker i finanssektorn”](#).

Till följd av Rysslands anfallskrig steg också priserna på energi kraftigt i Europa. En av Finansinspektionens uppgifter är att övervaka derivatmarknaden för el i samarbete med Energimyndigheten, och hösten 2022 ledde den kraftiga ökningen av elfuturpriserna till hot mot marknadens funktion. Situationen och åtgärderna beskrivs i artikel [”Energikrisen skakade derivatmarknaden för el”](#).

Kryptotillgångarna var en synlig företeelse 2022 på samma sätt som året innan, när det förekom oförutsedd osäkerhet på marknaden för virtuella valutor. I november hamnade FXT, en av branschens största börser för virtuella valutor, i en nedåtgående spiral, som slutade med konkurs. Händelserna under 2022 lyfte fram behovet av reglering även

i det här området. Detta behandlas i artikeln [”Ett år av osäkerhet på marknaden för virtuella valutor”](#).

Klimatförändringen var ett centralt tema också 2022. Europeiska centralbanken och de nationella tillsynsmyndigheterna utförde stresstester för banker, som blev färdiga på sommaren, och mot slutet av året gav ECB bankerna slutet av 2024 som tidsfrist för uppnåendet av tillsynsförväntningarna gällande klimat- och miljörisker. Om bedömningen av bankernas klimatstresstester berättas i artikeln [”ECB:s klimatstresstestning och temabedömning: banker måste beakta klimatförändringens konsekvenser i sin verksamhet och riskhantering”](#).

Finansinspektionen följer upp sina tillsynsobjekts verksamhet och ingriper vid behov i försummelser och förordnar vid behov påföljder. När det finns brister i hur förvaltningen fungerar, syns de ofta som brister i verksamheten, till exempel i tillvägagångssätten och sättet att sköta skyldigheterna och soliditeten. Detta behandlas i artikeln [”God förvaltning tryggar tillsynsobjektets verksamhet och soliditet samt kundens pengar och de försäkrade förmånerna”](#).

Det geopolitiska läget påskyndade förberedelserna för cyberattacker i finanssektorn

Cyperattacker är en del av dagens krigsföring. Efter att Ryssland hade inlett sitt anfallskrig mot Ukraina i februari reagerade Finansinspektionen proaktivt till hotet om en försvagad cybersäkerhetsituation i nära samarbete med andra myndigheter. Därtill förbättrade Finansinspektionen sina egna förberedelser, fortsatte med inspektioner och temabedömningar i anknytning till cyberförberedelser och deltog i en övning som simulerade en cyberattacksituation.

Hantering av cyberrisker har varit ett av tyngdpunktsområdena i övervakningen av bankernas operativa risker under de senaste åren. Hanteringen av ICT- och informationssäkerhetsrisker i olika tillsynssektorer har kartlagts på omfattande sätt i temabedömningar redan innan kriget bröt ut.

Samarbetet mellan myndigheter och branschens aktörer intensifierade informationsförmedlingen

Mycket snabbt efter att kriget hade brutit ut samlades det en arbetsgrupp av cyberexperter hos olika myndigheter. I gruppen, som fungerade under finansministeriets ledning, fanns också representanter för Cybersäkerhetscentret, Försörjningsberedskapscentralen, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Bank, Finansinspektionen

och Verket för finansiell stabilitet. I arbetsgruppen har delats information om cybersituationen och cyberattacker och skapats kanaler för kommunikationen om allvarliga hot.

Finansinspektionen deltar också i normalförhållanden i försörjningsberedskapsarbetet i finanssektorpoolen och i försäkringssektorpoolens arbetsgrupper, som är gemensamma för finanssektorns aktörer och myndigheter. Bedömningen av cyberhot och förberedelserna för dem är en viktig del av detta arbete.

Förberedelserna för störningar även i den egna verksamheten

Finansinspektionens egna kontinuitetsplaner uppdaterades att beakta det stramare geopolitiska läget och de ökade cyberriskerna. Arbetet fortsätter 2023. Därtill skapades det anvisningar för störningssituationer av olika slag, till exempel eventuella avbrott i elektriciteten och telekommunikationen. Finansinspektionens beredskapsplan kommer att uppdateras 2023.

Tillsynsobjektens hantering av ICT- och informationssäkerhetsrisker inspekterades

I början av mars uppmanade Finansinspektionen sina tillsynsobjekt att se till att både deras egna och deras outsourcingpartners skydd mot cyberhot av olika slag var uppdaterade. Tillsynsobjekten uppmanades trygga den snabba upptäckten av informationssäkerhetsavvikelser som riktas till deras ICT-omgivningar och förmågan att omedelbart reagera till cyberhändelser eller -störningar.

Finansinspektionen gjorde inspektioner och temabedömningar om tillsynsobjektens hantering av ICT- och informationssäkerhetsrisker. Två inspektioner som inleddes 2022 fortsätter 2023 och avslutas under årets första kvartal. För värdepappersföretag gjordes en temabedömning om samma ämnesområde. Med inspektioner utreds det enskilda tillsynsobjektets situation i detalj. Med temabedömningar utreds å andra sidan situationen för en större grupp av tillsynsobjekt vanligen genom självbedömningar, och på basis av dem kan det vid behov vidtas andra tillsynsåtgärder, till exempel inspektioner.

Övningen TIETO22 testade samarbete vid cyberstörningar

Finansinspektionen deltog i den nationella TIETO22-övningen med cirka 120 organisationer. Fokus för övningen låg på cybersäkerheten inom finanssektorn. I den testades och övades samarbetets flexibilitet i en tänkt, omfattande cyberattack som skulle rikta sig till olika aktörer inom samhället och framför allt till bankvärlden.

Syftet är att trygga finanssektorns funktioner även i allvarliga störningssituationer

Finansinspektionen deltog i skapandet av ett försörjningsberedskapssystem såväl under lagpropositionens beredningsskede som när själva systemet byggdes upp. Kontosystem inom försörjningsberedskapen, som upprätthålls av Verket för finansiell stabilitet, består av en kontotjänst inom försörjningsberedskapen och en kortbetalningstjänst inom försörjningsberedskapen. Till reservarrangemangen för dagliga betalningar hör dessutom ett clearingsystem mellan banker, för vilket Finlands Bank svarar. Med systemen kan bankens bastjänster, till exempel att lyfta kontanter, betala med kort och göra kontogireringar, vid behov skötas i en allvarlig störningssituation. Kontosystemet inom försörjningsberedskapen kan tas i bruk genom statsrådets beslut i en situation där en bank till följd av en allvarlig störningssituation eller undantagsförhållanden inte kan använda sina system som behövs för de centrala betaltjänsterna.

När hotet för cyberattacker ökar, vill också EU stärka säkerheten av finanssektorns informationssystem. Politiskt enighet om EU-förordningen om digital resiliens (DORA) uppnåddes 2022, ja förordningen trädde i kraft i januari 2023. DORA bidrar till att funktioner inom den europeiska finanssektorn kan upprätthållas även i allvarliga störningssituationer.

Hantering av cyber-risker har varit ett av tyngdpunktsområdena i övervakningen av bankernas operativa risker under de senaste åren.

Energikrisen skakade derivatmarknaden för el

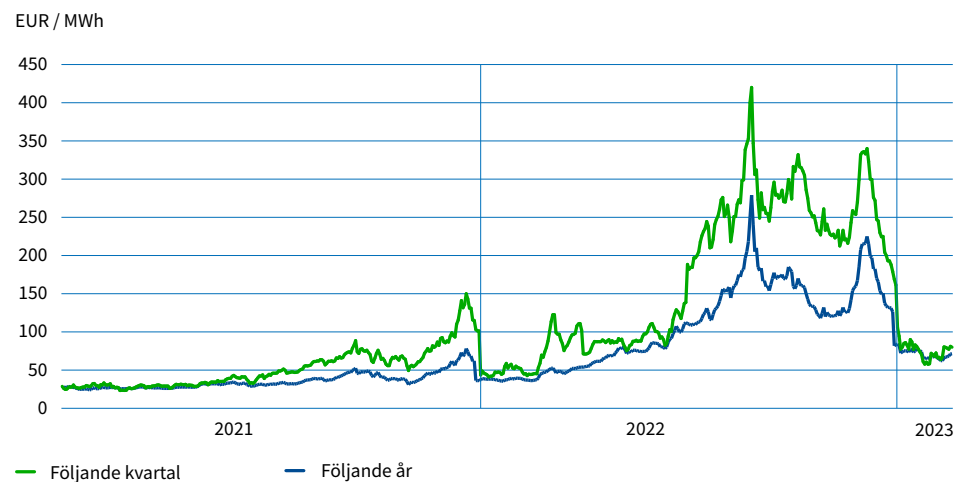
Priserna på energi steg kraftigt i Europa 2022 till följd av Rysslands anfallskrig. Priset på framför allt el steg i Norden. En av Finansinspektionens uppgifter är att övervaka derivatmarknaden för el tillsammans med Energimyndigheten. Under tidigare år har elderivatmarknaden fått rätt litet uppmärksamhet på grund av den stabila marknadssituationen, men hösten 2022 orsakade den kraftiga ökningen i elfuturpriserna hot mot marknadens funktion.

Derivatmarknadens säkerhetskrav ökade markant

Den i Norge belägna elderivatbörsen Nasdaq Commodities övervakas av norska finansmarknadsmyndigheten, och clearingen av börshandeln sker hos den svenska centrala motparten Nasdaq Clearing, som övervakas av den myndighet som övervakar den svenska finansmarknaden.

För att den centrala motparten ska kunna trygga säker riskhantering, förutsätter regleringen att den ska samla säkerheter av bägge parterna i derivathandeln, dvs. från säljaren och köparen av elderivat.

Elfuturernas nordiska priser för följande år och följande kvartal

Källa: Bloomberg

På hösten ökade elderivatbörsens mycket höga priser och stora prisvariationer säkerhetskraven⁸ på Nasdaq Clearing, som blev exceptionellt höga för vissa parter. Detta orsakade likviditetsproblem för en del energibolag och ökade riskerna för hela marknadens funktion. Till exempel finska Fortum berättade i augusti att dess säkerhetskrav på Nasdaq hade ökat betydligt inom en kort tid. Månadsskiftet augusti-september var en rätt kritisk tid på derivatmarknaden.

Tidigt på hösten 2022 ansågs en situation där någon av parterna på Nasdaq Clearing inte skulle kunna uppfylla sina säkerhetskrav utgöra en risk. Om en clearingpart inte kan uppfylla sina säkerhetskrav, bör den centrala motparten ansvara för dess skyldigheter mot andra parter och till exempel auktionera öppna derivatavtal. Detta kunde orsaka förluster för den centrala motparten och i sista hand också äventyra dess stabilitet. Den centrala motpartens svårigheter kunde i värsta fall orsaka mer omfattande risker för finansieringssystemet.

På hösten befarade man därför att krisen på derivatmarknaden kunde sprida till andra delar av ekonomin. Som räddningsrörelse och för att lugna ner marknaden meddelade den svenska och finska regeringen i september om stödåtgärder till energibolag.

Slutet av året lugnare på derivatmarknaden

Efter att staterna ingripit lugnade situationen på den nordiska derivatmarknaden ner under resten av 2022.

Under slutet av året gjorde EU några lagstiftningsrevideringar för att dämpa snabba prisvariationer på el- och gasderivatmarknaden och underlätta säkerhetskraven i clearingen med den centrala motparten.

⁸ Säkerheterna på Nasdaq Clearing består av s.k. initialsäkerheter och betalningar som kalkyleras dagligen på basis av ändringarna i derivatens marknadsvärden.

Ett år av osäkerhet på marknaden för virtuella valutor

Under 2022 förekom det oförutsedd osäkerhet på marknaden för virtuella valutor. Europeiska tillsynsmyndigheter och Finansinspektionen har många gånger varnat för riskerna i anknytning till virtuella valutor, och tyvärr realiserades många av dessa risker under slutet av året även för finska investerare. I november hamnade FXT, en av branschens största börser för virtuella valutor, i en nedåtgående spiral, som slutade med konkurs. Bakom detta avslöjades häftigt missbruk, och FTX:s grundare anklagas för ett av de största ekonomiska brotten någonsin i USA:s historia. I branschen upptäcktes också flera andra överträdelser.

Virtuella valutor blev en synlig företeelse 2021, och enligt uppgifter från skattemyndigheten gjorde också finländare betydande vinster med dem. Värdet på marknaden för virtuella valutor steg till sitt högsta värde någonsin mot slutet av 2021. Till följd av händelserna på hösten 2022 och upptäckten av flera fall av missbruk minskade det sammanlagda marknadsvärdet till under en tredjedel.

År 2022 var det enskilda investerare och medborgare som i Finland gjorde förluster. I februari 2023 fanns det nio registrerade tillhandahållare av virtuella valutor i Finland. Finansinspektionen håller på att utreda deras eventuella förbindelser med de internationella aktörer

som hamnat i svårigheter. Enligt Finansinspektionen uppgifter har etablerade finska aktörer i finanssektorn inte deltagit i marknaden för virtuella valutor eller erbjudit tjänster i anknytning till virtuella valutor.

Behovet att stärka regleringen blev uppenbart 2022

De allvarliga oegentligheter som bevitnades 2022 berättar för sin del om regeringens otillräcklighet och de sårbarheter som en knapphändig regleringen orsakar. Den nuvarande regleringen om tillhandahållare av virtuella valutor baserar sig på EU:s penningtvättsdirektiv och är märkbart mer begränsad än till exempel regleringen av mer traditionell investeringsverksamhet såsom värdepappershandeln på börser eller fondverksamheten. Det finns inga särskilda bestämmelser om investerarskyddet, och informationsskyldigheten gentemot kunderna ligger på en rätt allmän nivå. De uppgifter som fås om virtuella valutor kan därmed vara mycket bristfälliga och subjektiva. Investeraren har också svaga möjligheter att skydda sig i problemsituationer.

Hösten 2020 publicerade Europeiska kommissionen ett förslag till förordning som gäller tjänsteutbudet i anknytning till virtuella valutor. I och med förordningen skulle regleringen gällande tillhandahållare av virtuella valutor blir strängare. Av aktörerna ska bland annat förut-

sättas bättre investerarinformation, ibruktagandet av besvärshandlingsförfarandet och anmälan om intressekonflikter till kunderna. Förordningen gäller också förhindrandet av marknadsmissbruk.

Förordningen har inte än godkänts, men beredningen är nästan klar.

Hur ser framtiden ut?

Det turbulenta året fick många att tänka på virtuella valutors framtid. Representanter för Europeiska centralbanken presenterade som sin åsikt att den populära virtuella valutan bitcoin⁹ håller på att i snabb takt blir betydelselös. Enligt ECB gör bitcoins tekniska brister den till ett tvetydigt betalningsmedel och den lämpar sig inte heller som investeringsobjekt, eftersom dess värde enbart baserar sig på spekulering.

Inom den närmaste framtiden kommer virtuella valutor eventuellt att alltjämt locka en del investerare trots riskerna i anknytning till dem. Regleringen måste möta denna utveckling. Teknologin och servicemodeller utvecklas med hisnande fart, och därför måste också regleringen noga följa med branschens utveckling. Samtidigt ska regleringen dock vara tillräckligt teknologineutral och framåtblickande, och den kan inte beredas enbart på basis av den nuvarande marknadssituationen.

På EU-nivån är lagstiftningsprocesserna långsamma. Även om regleringen utvecklas och bedöms regelbundet, måste investerare som är engagerade i virtuella valutor alltjämt vara försiktiga. Det finns skäl för investeraren att förbereda sig på virtuella valutors kraftiga värdefluktationer, även en stor värdesänkning. En investerare måste kunna tolerera en ytterst osäker värdeutveckling och förbereda sig på eventuella stölder och bedrägerier.

⁹ ECB:s blogg "Bitcoin's last stand" (30.11.2022).

En investerare måste också noga förstå och bedöma de risker som är förknippade med investeringsobjektet. Man ska aldrig investera mera än man har råd att förlora. Det lönar sig också för investeraren att förhålla sig sunt misstänksamt till produkter och tjänster, även om de tillhandahålls av en tjänsteleverantör under tillsyn.

Förteckningen över tjänsteleverantörerna under tillsyn finns alltid på webbsidan av ifrågavarande lands tillsynsmyndighet, och i framtiden kommer det också att finnas ett centraliserat EU-register i vilket man kan kontrollera tillstånden för samtliga europeiska tjänsteleverantörer. Man bör också komma ihåg att vissa virtuella valutors energikonsumtion är rätt stor på grund av till exempel miningsprocessen. Det är bra att inse de eventuella miljökonsekvenserna.

Enligt uppskattningar finns det mer än 20 000 virtuella valutor av olika slag. År 2022 visade att det lönar sig att vara försiktig på marknaden, i synnerhet när de produkter som tillhandahålls verkar vara för bra för att vara sanna.

ECB:s klimatstresstestning och temabedömning: banker måste beakta klimat- förändringens konsekvenser i sin verksamhet och riskhantering

Europeiska centralbanken ECB publicerade resultaten av bankernas klimatstresstester i juli 2022 och en temabedömning av europeiska bankers hantering av klimat- och miljörisker i november. Resultaten visar att bankerna fortsättningsvis inte tillräckligt väl beaktar klimatriskerna i sina interna modeller och stresstester, även om situationen har blivit bättre sedan 2020.

Under 2022 genomfördes två stora ECB-specialbedömningar av klimat- och miljörisker. Med klimatrisktestet kunde man få en bra helhetsuppfattning om bankernas sätt att hantera sina klimatrisker. Utöver stresstestet genomförde ECB en temabedömning som också undersökte bankernas riskstrategier samt deras förvaltnings- och riskhanteringsprocesser. I Finland var det de största bankerna som deltog i klimatstresstestet och temabedömningen.

Organiserad övergång till grön ekonomi minskar bankernas förluster

Bankernas miljöstresstest, som genomfördes förra året, var det första i sitt slag och en del av ECB:s strävan att styra europeiska banker över övergångsperioden till en grönare ekonomi. I testet deltog allt som allt 104 banker. Det visade sig att 60 procent av bankerna inte än systematiskt gör

egna klimatrisktester och att de flesta banker inte heller inkluderar klimatriskerna i kreditriskmodeller. Bara en femtedel av bankerna berättade att de vid utlåningen fäster vikt vid eventuella klimatrisker. För närvarande får banker alltså två tredjedelar av sina inkomster i anknytning till företagskunder från koldominerade branscher.

Stresstestet gav värdefull information åt både banker och tillsynsmyndigheter. Syftet var att utreda sårbarhetsfaktorer i anknytning till klimatrisker, god praxis och utmaningar. Testresultaten kommer att beaktas i tillsynsmyndighetens utvärdering, men de hade inte än någon direkt inverkan på bankernas kapitalanvisningar.

Uppgifter från testet hjälper bankerna att förbättra sin egen stress-testpraxis i fråga om klimatrisker och förbereda sig bättre på den gröna övergången, som klimatneutralitet förutsätter. På basis av testet kunde man konstatera att det orsakas minst förluster för banker, om de övergår till grön ekonomi på ett organiserat sätt.

ECB förväntar sig att stresstesterna förbättrar finansieringssystemets förmåga att klara av riskerna i anknytning till klimatförändringen och att bankerna på basis av de på det här sättet erhållna uppgifterna under kommande år utvecklar sina egna metoder för stresstester i anknytning till klimatrisker.

Bankerna utsätts väsentligt för klimat- och miljörisker

Avsikten med den temabedömning som publicerades i november var att kontrollera huruvida bankerna identifierar och förvaltar klimat- och miljörisker i enlighet med ECB:s tillsynsförväntningar. Den granskade också bankernas riskstrategier samt förvaltnings- och riskhanteringsprocesser. I temabedömningen deltog 186 europeiska banker.

På basis av resultaten är de flesta banker eniga om att de i väsentlig grad utsätts för klimat- och miljörisker, såväl på kort som på längre sikt. På många banker är den övergripande förvaltningen av klimat- och miljörisker samt ett klart genomförande alltjämt halvfärdiga. Det har till exempel inte ställts några mål eller risklimiterna för klimatrisker. Detta innebär att riskerna inte än kan mätas eller följas upp effektivt. Därtill fortsätter utmaningarna i riskernas konsekvensbedömningar och förutsägbarhet.

Tidsfrister för bankernas uppfyllelse av tillsynsförväntningarna beträffande klimat- och miljörisker

Stresstesternas resultat och de brister som upptäckts i temabedömningen har getts åt banker, och under de kommande åren följs bankernas sätt att råda bot på bristerna upp. Allt som allt uppmanar tillsynsmyndigheten bankerna att fästa mer vikt vid klimatrisker. Banktillsynsmyndigheterna följer med hur bristerna åtgärdas som en del av det kontinuerliga tillsynsarbetet och i översyns- och utvärderingsprocessen. ECB har satt tidsfristen för bankernas uppfyllelse av tillsynsförväntningarna beträffande hanteringen av klimat- och miljörisker till slutet av 2024.

God förvaltning tryggar tillsynsobjektets verksamhet och soliditet samt kundens pengar och de försäkrade förmånerna

Problemen i förvaltningens funktion syns ofta som brister i verksamheten, till exempel tillvägagångssätten och sättet att sköta skyldigheterna och soliditeten.

Finansinspektionen ingriper i de försummelser som den har upptäckt i tillsynen och förordnar vid behov administrativa påföljder. Finansinspektionen förordnade tre påföljdsavgifter och två ordningsavgifter samt gav två offentliga varningar 2022. Påföljderna gällde försummelser och dröjsmål i rapporteringen samt försummelser av skyldigheterna i anknytning till bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Finansinspektionen har också under de senaste åren tillsatt ombud för att övervaka verksamheten av auktoriserade tillsynsobjekt i situationer där det har förekommit oskicklighet, oförsiktighet eller missbruk i tillsynsobjektets sätt att sköta saker¹⁰. Finansinspektionen har också tagit tillbaka ett verksamhetstillstånd i en situation där förutsättningarna för verksamhetstillståndet till slut inte uppfylldes.

¹⁰ Enligt 29 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) kan Finansinspektionen tillsätta ombud för att övervaka auktoriserade tillsynsobjekts verksamhet, om det vid skötseln av dess ärenden har förekommit oskicklighet, oförsiktighet eller missbruk.

Den samhällseliga betydelsen framhäver vikten av god förvaltning

Riskhanteringen har alltid att göra med organisationernas och företagens verksamhet. Flera av Finansinspektionens tillsynsobjekt har en viktig samhällselig uppgift, vilket framhäver betydelsen av välfungerande förvaltning och styrning: genom den kan man se till att verksamheten är pålitlig och ansvarsfull. Tillsynsobjektets soliditet är en betydande faktor även med tanke på hela finanssektorns soliditet.

Högsta ledningens och andra nyckelpersoners kunnande är en central förutsättning för god förvaltning. Interna svagheter utsätter aktörerna i finanssektorn till exempel för ogynnsamma påföljder till följd av marknadsfluktuationer.

Välfungerande förvaltning garanterar att förfaringsätt som tryggar kundens rättigheter samt samhällseligt och globalt viktig reglering, till exempel bestämmelserna om bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism, iakttas.

I finanssektorn är analyseringen och hanteringen av risker en del av verkställande ledningens mest centrala kunskaps- och ansvarsområde. Under berättelseåret genomförde Finansinspektionen flera temabedömningar i vilka det upptäcktes utvecklingsobjekt i förvaltningens

funktion och i riskhanteringen. Åtgärderna inom tillsynen över förvaltningen vidtas för att trygga tillgångar eller försäkrade förmåner. Också aktörernas intressen och samhälleliga pålitlighet förutsätter åtgärder när verksamheten inte uppfyller kraven.

Fungerande förvaltning ser till att kundernas tillgångar och de försäkrade förmånerna är säkrade

Finansinspektionens uppgift fastställs i 1 § i lagen om Finansinspektionen: ”Vi främjar den finansiella stabiliteten, förtroendet för finansmarknaden och skyddet av kunder och investerare samt värnar om försäkrade förmåner”. Denna uppgift förutsätter också en omsorgsfull utvärdering och inspektion av de bolagsstyrningssystem som övervakas. I en verksamhetsomgivning som förändras snabbt accentueras betydelsen av välfungerande förvaltning ytterligare. Vid behov vidtar tillsynsmyndigheten åtgärder för att trygga förvaltningens funktion eller till och med för att avsluta verksamheten.

År 2020 inledde Finansinspektionen ombudstillsyn av Ömsesidiga Arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo, eftersom tillsynsmyndigheten upptäckte i Elos hantering av ärenden oskicklighet och oförsiktighet som äventyrade förvaltningen av bolagets solvens och basuppgift som en del av arbetspensionssystemet. I juni 2022 ansåg Finansinspektionen att Elo hade vidtagit omfattande och betydande åtgärder för att utveckla sitt bolagsstyrningssystem och beslutade att avsluta ombudstillsynen.

År 2021 tillsatte Finansinspektionen ett ombud för att övervaka värdepappersföretaget Privanet Securities Oy med anledning av flera brister som upptäckts i verksamheten. Bolaget korrigerade inte dessa brister under ombudstillsynen, och därför beslutade Finansinspektionen till slut att återkalla värdepappersföretagets verksamhetstillstånd.

Under berättelseåret informerade Finansinspektionen om iakttagelserna i en temabedömning enligt vilka det finns saker som måste utvecklas i styrelsearbetet på banker under Finansinspektionens direkta tillsyn.

Det är viktigt att styrelserna deltar i resursfördelningen till oberoende övervakningsfunktioner, till exempel riskhanteringen, övervakningen av iakttagandet av bestämmelser och den interna kontrollen, samt i bedömningen av funktionernas effektivitet. Dessutom hör det till styrelsens uppgifter att konstruktivt ifrågasätta de förslag som den verkställande ledningen tillställer den samt dokumentationen gällande riskviljan.

God förvaltning säkrar också sådana tillvägagångssätt att kundskyddet kan genomföras. I berättelseårets temabedömningar konstaterades det gällande fonder och investeringsrådgivning att värderingsprocesserna av investeringsfondernas och specialfondernas tillgångar i huvudsak låg på en rimlig nivå, men när det gäller utgifter och arvoden fanns det saker att utveckla i processerna, anvisningarna och dokumenteringen. Finansinspektionens iakttagelser förutsatte av sex bolag åtgärder, som Finansinspektionen följer med. Finansinspektionen förutsätter att även andra fondbolag och förvaltare av alternativa fonder går genom de iakttagelser och synpunkter som Finansinspektionen lyfter fram i sitt tillsynsbrev och vidtar de nödvändiga åtgärderna. Finansinspektionen rapporterar om iakttagelserna och slutsatserna till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten.

Regleringen av hållbar finansiering påverkar också riskhanteringen

Den nya lagstiftningen i anknytning till till exempel hållbar finansiering ger aktörerna skyldigheter gällande informationsspridningen till kunder och riskhanteringen.

Europeiska centralbanken ECB publicerade på sommaren resultaten av ett klimatstresstest som genomförts i banksystemet. Situationen har förbättrats sedan 2020, men trots utvecklingen ska bankerna alltjämt förbättra identifieringen och förvaltningen av klimat- och miljörisker. Hösten 2022 satte ECB tidsfristen för bankernas uppfyllelse av tillsynsförväntningarna beträffande hanteringen av klimat- och miljörisker till slutet av 2024.

Mot slutet av året publicerade Europeiska försäkrings- och tjänste-

pensionsmyndigheten Eiopa klimatstresstestresultaten för anstalter som tillhandahåller yrkesbaserade tilläggspensioner (IORP). I det första klimatrelaterade stresstestet inom branschen bedömde Eiopa tilläggspensionsanstaltens tolerans mot klimatförändrings-scenariot, och resultaten visade att de i väsentlig grad exponeras för omställningsrisker. I stresstestet deltog även tilläggspensionsanstalter från Finland. De klimatrelaterade stressfaktorernas inverkan på deras tillgångar uppskattades vara något mindre än i genomsnitt.

Finansinspektionen påminde fondbolagen och AIF-förvaltarna med verksamhetstillstånd om att de i sin verksamhet ska beakta hållbarhetsriskerna och att de ska ha de nödvändiga resurserna och den nödvändiga sakkännedomen att beakta hållbarhetsriskerna såväl i bolagets verksamhet som i fondernas investeringsverksamhet.

Riskbaserad i den proportionerliga bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism förutsätter välfungerande förvaltning

Finansinspektionen påpekade flera gånger under berättelseåret hur viktig riskhanteringen är i bekämpningen av penningtvätt för att åtgärderna för att förhindra penningtvätt inte i onödan begränsar tillgången till de grundläggande banktjänsterna.

Bankerna ska ha lämpliga förfaranden för att identifiera, bedöma och förstå de risker i anknytning till penningtvätt och finansiering av terrorism för vilka de utsätts i sin verksamhet samt vidta åtgärder som är i rätt förhållande till riskerna. Det är viktigt för bankerna att utarbeta långsiktiga riktlinjer för riskviljan vars omfattning och innehållets utförlighet ska ligga i rätt proportion till bankens storlek samt naturen och omfattningen av dess verksamhet. Det är också väsentligt att se till att verksamhetens planering och beslutsfattandet även i praktiken återspeglar den riskvilja som banken fastställt.

Syftet med att framhäva betydelsen av riskanalyserna och hante-

ringsåtgärderna är en balans mellan det hur man å ena sidan undviker och hanterar risker och å andra sidan säkrar bl.a. i samhället jämlika förutsättningar för ekonomisk aktivitet och tillgången till de nödvändiga tjänsterna.

I ett välfungerande bolagsstyrningssystem

- är personerna i organisationen både till sin bakgrund och sitt kunnande kompetenta för sina uppgifter,
- har kunnandet, gestaltungsformågan och modet att utmana verksamhetens och informationsflödets riktighet hos medlemmar av förvaltningsorganen, högsta ledningen och ledningen på mellannivå samt arbetstagarna också en väsentlig roll,
- ska besluts- och informationsflöden mellan förvaltningsorganen, högsta ledningen och ledningen på mellannivå fungera ändamålsenligt,
- säkrar den interna kontrollen att normer och förvaltningens beslut iakttas. Den rapporterar de risker som den blivit medveten om till styrelsen,
- ska aktörens egen soliditetsövervakning skötas ändamålsenligt och organisationen ska vara medveten om riskerna i anknytning till verksamheten samt övervaka risktagningen,
- ska ersättningssystemen styra ledningen på ett sätt som är lämpligt med tanke på syftet med verksamheten och risktagningen.
- Allt som allt ska alltså företagets riskmedvetenhet, risktagande, riskvilja och riskhantering ligga på en ändamålsenlig nivå.

Tillsammans säkrar dessa att tillsynsobjektets verksamhet och siffror uppfyller regleringens krav och att till exempel de försäkrade förmånerna och kundernas tillgångar är tryggade.

Ledning och personal 2022

Alla anställda

242

(2021: 244)

59 %
(59 %)

41 %
(41 %)

Chefer och ledningen

25

(2021: 24)

52 %
(58 %)

48 %
(42 %)

Experter

203

(2021: 206)

58 %
(56 %)

42 %
(44 %)

Operativ personal

14

(2021: 14)

86 %
(93 %)

14 %
(7 %)

Direktionen

Ledningsgruppen

Direktionen

Direktionen uppställer de särskilda målen för Finansinspektionens verksamhet och beslutar om riktlinjerna för verksamheten samt styr och övervakar måluppfyllelsen och iakttagandet av riktlinjerna.

Därtill behandlar direktionen Finansinspektionens årliga budget och underställer den Finlands Banks direktion för fastställelse. Enligt 10 § i lagen om Finansinspektionen (878/2008) ska Finans-

inspektionens direktion minst en gång per år lämna bankfullmäktige en berättelse över målen för Finansinspektionens verksamhet och måluppfyllelsen. Berättelsen ska innehålla en bedömning av vilka förändringar som väntas ske i tillsynen och deras inverkan på avgiftsinkomsterna samt vilka åtgärder de väntade förändringarna kräver.

På bilden Finansinspektionens direktion i februari 2023
Bakom: Martti Hetemäki, Lasse Heiniö och Pauli Kariniemi
Framför: Leena Kallasvuo, Marja Nykänen och Liisa Siika-aho
Bild: Heikki Saukkomaa / STT-Lehtikuva

Direktionen 2022

ordförande Marja Nykänen	vicehäradshövding, vice direktionsordförande, Finlands Bank
vice ordförande Leena Mörttinen	(till 8.12.2022), politics doktor, understatssekreterare, finansministeriet
vice ordförande Pauli Kariniemi	(från 9.12.2022), ekonomie licentiat, ekonomie magister, Attestation Erasmus avdelningschef, finansministeriet
Heli Backman	(till 8.9.2022), juris magister, avdelningschef, överdirektör, social- och hälsovårdsministeriet
Minna Lehmuskero	(från 9.9.2022), filosofie magister, försäkringsmatematiker som har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet (SGF), övermatematiker, social- och hälsovårdsministeriet
Lasse Heiniö	filosofie kandidat, försäkringsmatematiker som har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet (SGF)
Leena Kallasvuo	ekonomie magister
Vesa Vihriälä	(till 2.6.2022), politics doktor, arbetslivsprofessor i ekonomi, Helsingfors universitet
Martti Hetemäki	(från 9.9.2022), politics doktor, arbetslivsprofessor i ekonomi, Helsingfors universitet

Suppleanten till Marja Nykänen var **Katja Taipalus** (politics doktor, avdelningschef, Finlands Bank). Suppleanten till Leena Mörttinen var **Janne Häyrynen** (juris kandidat, ekonomie doktor, docent i värdepappersmarknadsrätt, lagstiftningsråd, enhetschef, finansministeriet) till 14.11.2022. Suppleanten till Pauli Kariniemi var **Paula Kirppu** (juris kandidat, lagstiftningsråd) från 9.12.2022. Suppleanten till Heli Backman var **Minna Lehmuskero** (filosofie magister, försäkringsmatematiker som har godkänts av social- och hälsovårdsministeriet (SGF), övermatematiker, social- och hälsovårdsministeriet) till 8.9.2022. Suppleanten till Minna Lehmuskero var **Jaana Rissanen** (juris magister, direktör) från 9.9.2022.

Direktionens sekreterare var vicehäradshövding, ledande jurist **Pirjo Kyyrönen**. Direktionen sammanträdde 38 gånger. Totalt utbetalades 84 308 euro i arvode till medlemmarna och suppleanterna under året.

Direktionsmedlemmarnas meritförteckningar, bankfullmäktiges sammansättning, organisationsschema: finansinspektionen.fi/sv > Om FI > Uppgifter och organisation

Etiska principer: finansinspektionen.fi/sv > Om FI > Riktlinjer > Etiska riktlinjer för Finansinspektionens direktionsmedlemmar och deras suppleanter

Ledningsgruppen

Bakom: Sonja Lohse, Samu Kurri, Kaisa Forsström, Janne Häyrynen och Mira Väisänen
Framför: Armi Taipale, Tero Kurenmaa och Päivi Turunen. Jyri Helenius och Erkki Rajaniemi fattas från bilden.
Bild: Mikko Stig / STT-Lehtikuva

Ledningsgruppen sammanträdde 60 gånger. Direktörens¹¹ lön och arvoden uppgick till 307 192,92 euro. Lönerna och arvodena till ledningsgruppens övriga medlemmar var 988 737 euro.

Ledningsgruppsmedlemmarnas och sekreterarens meritförteckningar:
finansinspektionen.fi/sv > Om FI > Uppgifter och organisation

Etiska riktlinjer för alla anställda vid Finansinspektionen:
finansinspektionen.fi/sv > Om FI > Riktlinjer >
[Etiska riktlinjer för Finansinspektionens personal](#)

Regler om värdepappershandel och bindningar för alla anställda vid
Finansinspektionen: finansinspektionen.fi/sv > Om FI > Riktlinjer >
[Regler om värdepappershandel och bindningar för Finansinspektionens anställda](#)

¹¹ Anneli Tuominen till 14.6.2022 och Tero Kurenmaa från 15.6.2022.

Ledningsgruppen 2022

Tero Kurenmaa	juris doktor, juris magister, direktör, ordförande för ledningsgruppen från 15.6.2022, enhetschef, Juridik, till 14.6.2022
Anneli Tuominen	vicehäradshövding, ekonom, direktör, ordförande för ledningsgruppen till 14.6.2022
Jyri Helenius	diplomingenjör, biträdande direktör, avdelningschef, Banktillsyn
Kaisa Forsström	juris kandidat, avdelningschef, Försäkringstillsyn
Samu Kurri	magister i samhällsvetenskaper, avdelningschef, Digitalisering och analys
Armi Taipale	juris magister, ekonomie magister, avdelningschef, Kapitalmarknadstillsyn
Janne Häyrynen	juris kandidat, ekonomie doktor, docent i värdepappersmarknadsrätt, enhetschef, Juridik, från 15.11.2022
Sonja Lohse	vicehäradshövding, ledande rådgivare, Stabsfunktionen
Erkki Rajaniemi	ekonomie doktor, juris licentiat, vicehäradshövding, ledningens rådgivare
Mira Väisänen	äldre jurist, ledningsgruppens sekreterare, juris magister, ekonomie magister
Päivi Turunen	äldre övervakare, personalrepresentant, vicesnotarie

Finansinspektionen i korthet

Finansinspektionen är tillsynsmyndighet för finans- och försäkringssektorn. Under dess tillsyn står bland annat banker, försäkrings- och pensionsbolag samt andra aktörer i försäkringsbranschen, värdepappersföretag, fondbolag och börsen. Företagen under tillsyn finansierar vår verksamhet till 95 procent och resterande 5 procent finansieras av Finlands Bank.

Administrativt är Finansinspektionen knuten till Finlands Bank, men den fattar sina beslut självständigt. Antalet anställda uppgick till 242 i slutet av året. Vår verksamhetsplats finns i Helsingfors.

Vår verksamhet syftar till att kreditinstituten, försäkringsbolagen, pensionsanstalterna och andra företag under tillsyn ska bedriva en stabil verksamhet, som är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet. Vidare ska de försäkrade förmånerna tryggas och det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthållas. Vi ska också främja ett gott uppförande på finansmarknaden och allmänhetens kännedom om finansmarknaden. Dessa mål och uppgifter har tagits in i lagen om Finansinspektionen.

Vi arbetar för bank-, försäkrings- och värdepapperskundernas bästa.

Twitter

Kontot följer med EU-tillsynsmyndigheters kommunikation och tveetar om bl.a. våra anställdas uppträdanden, lediga arbetsplatser samt teman som gäller bank- och försäkringskunders skydd.

Tweetar
318
(2021: 327)

Följare
4495
(2021: 4216)

De populäraste tweetarna gällde följande ämnesområden:

”Jag tar det som ett stort förtroende att bli utnämnd till direktör för Finansinspektionen och ser med entusiasm fram emot samarbetet med Finansinspektionens finansiella proffs i min nya roll”, konstaterar Tero Kurenmaa

[Pressmeddelande 3.6.2022](#)

Makrotillsynsbeslut: Rekommendation om övre gräns för bolånesökandes skuldbetalningsbörda – kreditinstitutens kapitalkrav preciserades också

[Pressmeddelande 28.06.2022](#)

Det finns på gång flera svindlerier som har byggts upp kring kryptotillgångar. Var noga! Deras enda syfte är att lura dina pengar till exempel genom nätfiske

[Webbnyhet 17.3.2022](#)

Hållbarhet på Finansinspektionen

Hållbarheten har sin utgångspunkt i Finansinspektionens kärnverksamhet. Vår lagstadgade uppgift är att trygga finansmarknadens stabilitet, förtroendet för finansmarknaden samt skyddet av kunder, investerare och de försäkrade förmånerna. Genom vårt arbete bemöter vi också de stora utmaningarna i samhället, till exempel klimatförändringen, demografiska och geopolitiska förändringar samt avvärjandet av cyberhot. Vi har tillsammans med andra myndigheter och aktörerna i finanssektorn en central roll vid bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Vi berättar mera om dessa åtgärder i verksamhetsberättelsens [temaartiklar](#) samt i kapitlet [Tillsyn som förändras med omvärlden](#).

Finansinspektionens värden är förnyelseinriktad, ansvarsfull, resultatnriktad och tillsammans. Dessa styr till ansvarsfull verksamhet i allt som Finansinspektionen gör.

Finansinspektionen deltar i Finlands Banks hållbarhetsprogram, som fokuserar på insatser för hållbar tillväxt och välfärd, påverkan genom information och samarbete och hantering av klimatrisker. Administrativt verkar Finansinspektionen i anknytning till Finland Bank, och därför kan du läsa mera om vår hållbarhet även i [Finlands Banks hållbarhetsprogram](#).

Sammanfattning av Finansinspektionens verksamhet 2022

Syftet med Finansinspektionens verksamhet är att kreditinstituten, försäkringsanstalterna, pensionsanstalterna och andra tillsynsobjekt bedriver en stabil verksamhet som är en förutsättning för finansmarknadens stabilitet, att de försäkrade förmånerna tryggas och att det allmänna förtroendet för finansmarknadens funktionssätt upprätthålls. (1 § i lagen om Finansinspektionen)

Den finska finanssektorn har förblivit sold trots verksamhetsomgivningens försvagning. I den svagare verksamhetsomgivningen har man inom tillsynen fäst särskild vikt vid riskhanteringen.

Bankfullmäktige utsåg på sitt möte den 3 juni 2022 juris doktor Tero Kurenmaa till direktör för Finansinspektionen för en femårsperiod från och med den 15 juni 2022. Finansinspektionens direktör byttes ut, när den långvariga direktören Anneli Tuominen utsågs till Europeiska centralbankens tillsynsnämnd.

Finansinspektionens strategiska projekt framskred på det planerade sättet.

Av de fem prioriterade IT-projekten med tanke på Finansinspektionens tillsynsuppgifter framskred tre i enlighet med planen och två framskred inte enligt planen.

Utfallet av Finansinspektionens kritiska framgångsfaktorindikatorer

Finansinspektionens mätare mäter utfallet av de kritiska framgångsfaktorindikatorerna. Resultatet av framgångsfaktorindikatorer räknas som ett vägt medeltal av resultaten av de underliggande mätarna.

Under året följdes nio framgångsindikatorer och 24 underliggande mätare. Målvärdet uppnåddes i två av framgångsindikatorerna och nio av de underliggande mätarna. I sju indikatorer och 15 mätare uppnåddes målvärdet inte.

Finansinspektionen förordnade tre påföljdsavgifter och två ordningsavgifter samt gav två offentliga varningar under berättelseåret. Behandlingstiden av ett beslut om ordningsavgift överensstämde med målet. Orsaken till att målet inte uppnåddes var personalomsättningen och bristen på resurser inom behandlingen av sanktionsärenden. Tillämpningen av den uppdaterade sanktionsprocessen inleddes under året. Syftet är att effektivisera behandlingen av sanktionsärenden.

Finansinspektionens strategi 2020–2022

Effektiviteten i vår tillsyn ligger på europeisk spetsnivå

Vi främjar den finansiella stabiliteten, förtroendet för finansmarknaden och skyddet av kunder och investerare samt värnar om försäkrade förmåner.

Tillsyn som speglar omvärldsförändringarna

- Vi inriktar vår tillsyn efter tillsynsobjektets risker och den aktuella frågans betydelse
- Vi tar hänsyn till digitaliseringsutvecklingen inom finansbranschen i vårt tillsynsarbete
- Vi tar hänsyn till konsekvenserna av klimatförändringen och klimatpolitiken för den finansiella sektorn i vårt tillsynsarbete
- Vi verkar för en förebyggande tillsyn av penningtvättsbekämpning och främjar Finlands goda anseende inom penningtvättsbekämpning
- Vi har god beredskap för eventuella störningar i den finansiella sektorn och i de finansiella tjänsterna

Expertis och gott anseende

- Vår personal besitter gedigen kompetens som stöder våra mål
- Vi har ett nära samarbete med andra myndigheter och utnyttjar intressentgruppernas kompetens inom områden där det inte är ändamålsenligt att förvärva egen djup kompetens
- Vi utnyttjar personalens kompetens flexibelt över organisationsgränserna
- Vårt ledarskap är inspirerande, stöder ett gott arbetsklimat och fokuserar på förändringsledarskap
- Vi är en väl ansedd arbetsgivare för finansiella experter

God kvalitet och effektivitet

- Vi har standardiserade och effektiva processer
- Vi utnyttjar fullödigt både samarbetet med EU-myndigheterna och ECB:s tillsynspraxis i tillsynsarbetet
- Vi använder moderna it-system för att öka tillsynens genomslagskraft och effektivitet
- Vi utnyttjar systematiskt dataanalyser för en ändamålsenlig inriktning av tillsynen
- Vår kommunikation stöder våra strategiska mål

Förnyelseinriktad

Ansvarsfull

Resultatinriktad

Tillsammans

Antal tillsynsobjekt och andra avgiftsskyldiga

Avgiftsskyldiga	31.12.2021	31.12.2022
Kreditinstituten	208	190
Värdepappersföretag	179	182
Fondbolag och förvaltare av alternativa fonder	45	42
Värdepappersemittenter	200	206
Fondbörsen, clearingorganisationen	1	1
Värdepapperscentralen	1	1
Övriga avgiftsskyldiga i finanssektorn	201	210
Finanssektorn totalt	835	832
Livförsäkringsbolag	9	9
Skadeförsäkringsbolag	34	34
Arbetspensionsförsäkringsbolag	4	4
Arbetslöshetskassor	18	16
Pensionsstiftelser och -kassor	43	41
Sjukkassor och andra försäkringskassor	124	122
Försäkringsföreningar	5	5
Försäkringsmäklare	91	86
Offentliga sektorns fonder	4	4
Övriga avgiftsskyldiga i försäkringssektorn	42	43
Försäkringssektorn totalt	374	364
Samtliga tillsynsobjekt och avgiftsskyldiga totalt	1 209	1 196

Finansinspektionen övervakar också bl.a. försäkringsombud (3 722 st.) och anmälningsskyldiga insynspersoner.

Verksamhetskostnader och finansiering

Verksamhetskostnader och finansiering, 1 000 euro	2021	2022*
Personalkostnader	26 099	26 756
Personalrelaterade kostnader	234	448
Övriga kostnader	5 886	5 708
Tjänster	2 811	2 456
Fastighetskostnader	1 430	1 434
Övriga kostnader	1 645	1 818
Avskrivningar	912	1 084
Tjänster från Finlands Bank	6 543	6 791
Summa kostnader	39 674	40 787
Finansiering		
Tillsynsavgifter	35 568	36 650
Åtgärdsavgifter	2 584	2 073
Övriga inkomster	6	1
Finlands Banks finansieringsandel på 5 % av kostnaderna	1 984	2 039
Överskott från föregående år	1 903	2 371
Överskott överfört i ny räkning	-2 371	-2 347
Summa finansiering	39 674	40 787

* Siffrorna för 2022 är varken granskade av revisor eller fastställda.

* Överskottet för 2021 som överförts i ny räkning och överskott från det föregående året har specificerats efter publiceringen av verksamhetsberättelsen 2021. Vid publiceringstidpunkten rapporterades som föregående års överskott överfört i ny räkning 1 900 milj. euro och som överskott överfört i ny räkning 2 368 milj. euro. Nu har siffrorna specificerats till 1 903 milj. euro och 2 371 milj. euro.

Lagbestämda tillsynsavgifter

Lagbestämda tillsynsavgifter, 1 000 euro

Avgiftsskyldiga	2021	2022
Kreditinstitut	18 810	18 894
Värdepappersföretag	1 513	1 977
Fondbolag och förvaltare av alternativa fonder	2 806	3 232
Värdepappersemittenter	2 605	2 615
Fondbörsen, clearingorganisationen	357	349
Värdepapperscentralen	243	232
Övriga avgiftsskyldiga i finanssektorn	764	766
Finanssektorn totalt	27 098	28 065
Livförsäkringsbolag	1 540	1 639
Skadeförsäkringsbolag	1 576	1 584
Arbetspensionsförsäkringsbolag	2 753	2 783
Arbetslöshetskassor	1 060	1 063
Pensionsstiftelser och -kassor	231	210
Sjukkasor och andra försäkringskassor	102	97
Försäkringsföreningar	5	5
Försäkringsmäklare	131	120
Offentliga sektorns fonder	794	861
Övriga avgiftsskyldiga i försäkringssektorn	263	244
Försäkringssektorn totalt	8 455	8 606
Justeringar från tidigare år och övriga justeringar	15	-21
Avgiftsskyldiga totalt	35 568	36 650

Åtgärdsavgifter

Åtgärdsavgifter, 1 000 euro

Avgiftsskyldiga	2021	2022
Kreditinstitut	53	149
Värdepappersföretag	241	59
Fondbolag och förvaltare av alternativa fonder	1 227	953
Värdepappersemittenter	343	272
Övriga avgiftsskyldiga i finanssektorn	67	72
Finanssektorn totalt	1 931	1 505
Försäkringsbolag ¹	67	24
Arbetslöshetskassor	24	23
Pensionsstiftelser och -kassor	56	59
Sjukförsäkringar och andra försäkringskassor	56	30
Försäkringsförmedlare ²	440	424
Övriga avgiftsskyldiga i försäkringssektorn	10	8
Försäkringssektorn totalt	653	568
Avgiftsskyldiga totalt	2 584	2 073

¹ Liv-, skade- och arbetspensionsförsäkringsbolag

² Försäkringsmäklare och -ombud

Ärendehantering

Antal ärenden som var aktiva i Finansinspektionens ärendehantering (huvudavdelningar och viktigaste ärendetyper inom dem)¹²

	St.
Förvaltning	188
Reglering	152
Tillsyn	5 838
Exempel på ärendetyper:	
Underrättelser; filialer och gränsöverskridande verksamhet	494
Fastställande och ändring av bolagsordningar, föreningsordningar och stadgar	140
Kundbrev till privatpersoner	278
Ledningsprövning (fit & proper)	328
Inspektioner	88
Beviljande och utvidgning av verksamhetstillstånd	33
Övriga	271
Exempel på ärendetyper:	
Nationellt samarbete	55
Internationellt samarbete	15
	6 449

I försäkringsförmedlarregistret, som inte omfattas av ärendehantering, behandlades 380 nya registreringsansökningar och 6 102 ändringsansökningar.

Riksdagens utfrågningar och remisser om lagberedning

Finansinspektionens experter kallades 53 gånger för att höras av riksdagens olika utskott. Från Finansinspektionen begärdes 48 utlåtanden om nationell lagberedning och 53 andra utlåtanden inom dess område.

¹² Siffrorna innehåller ärenden som kommit via ärendehantering samt via Finansinspektionens elektroniska ärendehanteringssystem.